

Stichting
Will Niemeijer
Pensioenfonds

Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds
Paterswoldseweg 43
Postbus 41, 9700 AA Groningen

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41009543

Verslag over het boekjaar
1-1-2014 t/m 31-12-2014

Inhoud

	Pagina
Meerjarenoverzicht	5
Verslag van het bestuur	
Organisatie	7
Pensioenen	11
Fondsspecifieke ontwikkelingen	14
Risicoanalyse en -beheersing	23
Beleggingen	31
Samenvatting actuariel verslag	34
Toekomstparagraaf	40
Verantwoordingsorgaan	
Oordeel van het verantwoordingsorgaan over het door het bestuur gevoerde beleid en het handelen van het bestuur in 2014	43
Reactie van het bestuur	44
Visitatiecommissie	
Samenvatting van het Rapport 2014 bevindingen Visitatiecommissie Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds	45
Aanbevelingen visitatiecommissie	46
Reactie van het bestuur:	46
Jaarrekening	47
Balans per 31 december	48
Staat van baten en lasten	50
Kasstroomoverzicht	52
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	53
Toelichting op de balans per 31 december	59
Toelichting op de staat van baten en lasten	65
Risicoparagraaf	71

	Pagina
Overige gegevens	83
Gebeurtenissen na balansdatum	83
Resultaatbestemming	84
Uitvoering	85
Actuariële verklaring	86
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	87
Bijlagen	89
Aangesloten ondernemingen per 31 december	89

Meerjarenoverzicht

	2014	2013	2012	2011	2010
Aantallen					
Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	294 ¹⁾	299	312	341	360
Gewezen deelnemers	437	452	475	498	568
Pensioengerechtigden	663	659	657	638	626
Totaal	1.394	1.410	1.444	1.477	1.554
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen					
Indexatie actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Indexatie inactieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen ²⁾	219.713	186.123	184.383	162.597	150.937
Beleggingsopbrengsten	38.037	4.181	22.906	13.589	15.986
Beleggingsrendement totale portefeuille ³⁾	20,7%	2,5%	14,2%	9,2%	11,8%
Benchmarkrendement ³⁾	20,6%	1,2%	12,1%	11,9%	11,6%
Gemiddeld rendement afgelopen 5 jaar	11,7%	9,0%	7,7%	4,9%	4,0%
Gemiddeld rendement afgelopen 10 jaar	7,9%	6,6%	7,2%	5,1%	4,3%
Reserves					
Algemene reserve	17.189	16.104	6.660	-564	5.556
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	205.134	171.147	178.494	164.313	147.400
Overige technische voorzieningen	0	1.265	1.303	1.157	1.038
Totaal technische voorzieningen	205.134	172.412	179.797	165.470	148.438

1) Inclusief 18 arbeidsongeschikte deelnemers.

2) Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

3) Inclusief valuta-afdekking. Het benchmarkrendement over 2010 en 2011 is aangepast, zodat het beleggingsrendement en het benchmarkrendement op dezelfde grondslagen zijn gebaseerd.

	2014	2013	2012	2011	2010
Gemiddelde duration	15,5	14,1	14,7	14,8	14,0
Afgeleide rente o.b.v. rentetermijnstructuur (RTS) ¹⁾	1,80%	2,67%	2,35%	2,72%	3,43%
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	3.425	5.454	5.645	4.630	4.617
Pensioenuitkeringen	6.659	6.529	6.627	6.752	6.661
Vermogenssituatie en solvabiliteit ²⁾					
Pensioenvermogen	222.323	188.516	186.457	164.906	153.994
Pensioenverplichtingen	205.134	172.412	179.797	165.470	148.438
Aanwezige dekkingsgraad ²⁾	108,4%	109,3%	103,7%	99,7%	103,7%
Vereiste dekkingsgraad ³⁾	110,7%	111,2%	111,0%	111,8%	114,8%

1) De afgeleide rente is de vaste rekenrente die resulteert in exact dezelfde technische voorziening ultimo boekjaar als de marktwaardevoorziening op basis van de DNB-rentetermijnstructuur.

2) De berekening is opgenomen op pagina 62. Het betreft hier niet de reële, maar de nominale dekkingsgraad.

3) Er is getoetst o.b.v. de feitelijke beleggingsmix, behalve in 2011. Toen was de strategische beleggingsmix bepalend.

Verslag van het bestuur

Organisatie

De Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds (verder in dit verslag aangeduid met 'SNP'; 'pensioenfonds' of 'fonds') is een rechtspersoon naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Groningen. Het pensioenfonds stelt zich ten doel de pensioenovereenkomsten uit te voeren die de werknemers in dienst van Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V. met hun werkgever vóór 1 januari 2010 zijn aangegaan. Deze overeenkomsten omvatten een toezegging omtrent ouderdoms-, overbruggings-, partner- en wezenpensioen, alsmede een voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Het bestuur heeft eind 2013 een missie en een visie geformuleerd:

Missie

SNP wil een betrouwbare uitvoerder zijn van de pensioenovereenkomsten die BAT Niemeijer met de (gewezen) werknemers heeft afgesloten. Het pensioen en vermogensbeheer van het fonds moet daarbij (kosten)efficiënt, risicobewust en transparant worden uitgevoerd. De ambitie is om de koopkracht voor de deelnemers zo goed mogelijk te handhaven.

Visie

Binnen de pensioensector neemt de regelgeving en kostendruk verder toe. SNP streeft naar een goede pensioenvoorziening om de koopkracht van de deelnemers zowel nu als in de toekomst zo goed mogelijk te handhaven. Voor SNP als gesloten fonds is het voor een (kosten)efficiënte uitvoering op lange termijn noodzakelijk om te blijven kijken naar de mogelijkheden om een duurzame uitvoering van de pensioenovereenkomsten te waarborgen.

Het beleid van het pensioenfonds, de financiële opzet, de gehanteerde grondslagen en beschikbare sturingsmiddelen zijn gemotiveerd omschreven in de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) –het bedrijfsplan– van het fonds.

De organisatie van het pensioenfonds bestaat uit het bestuur, de deelnemersraad, het verantwoordingsorgaan, de bestuurscommissie vermogensbeheer (verder te noemen 'BCV') en intern toezicht door middel van visitatie door een externe, professionele organisatie. De voornoemde fondsorganen worden hierna besproken. De voorzitter en secretaris zijn belast met het dagelijkse beleid van het fonds.

Bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds was op 31 december 2014 als volgt samengesteld:

Leden die als werkgeversvertegenwoordiger zijn benoemd:

- W.J.L. Smink (voorzitter)
- R. Viring
- M.O.R. van Klinken

Leden die als werknemersvertegenwoordiger zijn benoemd:

- E. Tammens
- G.C. van der Veen

Leden die als vertegenwoordiger van pensioengerechtigden zijn benoemd:

- Y. Faber (secretaris, vicevoorzitter), tot 1 juli 2014 benoemd als werknemersvertegenwoordiger

Plaatsvervangend lid, benoemd als werkgeversvertegenwoordiger:

- J. Bolhuis (vanaf augustus 2014)

Plaatsvervangend lid, benoemd als werknemersvertegenwoordiger:

- Vacature (de heer A. Peuscher is door de ondernemingsraad voorgedragen als kandidaat)

Plaatsvervangend lid, benoemd als vertegenwoordiger van pensioengerechtigden:

- Vacature

De heer Castelijns is per 1 januari 2014 afgetreden als bestuurslid. Voor de vacature van een plaatsvervangend bestuurslid als werkgeversvertegenwoordiger is in augustus de heer Bolhuis benoemd. In de bestuursvergadering van december 2013 werd duidelijk dat de heer Faber zijn zetel als werknemersvertegenwoordiger beschikbaar stelde en voornemens was om zich kandidaat te stellen als vertegenwoordiger van pensioengerechtigden in het bestuur. De benoeming van de heer Faber heeft plaatsgevonden per 1 juli 2014. Vervolgens is de ondernemingsraad gevraagd een kandidaat voor de vacature van plaatsvervangend bestuurslid voor te dragen. Door de ondernemingsraad is de heer A. Peuscher voorgedragen als kandidaat. Momenteel woont hij als aspirant bestuurslid de bestuursvergaderingen bij.

Voor het tekenen van alle stukken en akten waarbij het pensioenfonds partij is, zijn ingevolge artikel 11, lid 11, van de statuten de heren Sminck en Faber als tekenbevoegd aangewezen. Indien in voorkomende gevallen noodzakelijk, wordt in overleg een plaatsvervanger aangewezen.

Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden zoals vastgelegd in de statuten, de reglementen en de abtn van het pensioenfonds.

Het bestuur vertegenwoordigt het pensioenfonds in en buiten rechte en draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregelingen, zoals die door de onderneming Koninklijke Theodorus Niemeyer B.V. te Groningen tot 1 januari 2010 aan haar medewerkers is aangeboden, en voor het daarbij behorende pensioen-, premie-, toeslagen- en beleggingsbeleid.

De statuten voorzien in een vrijwaring van de bestuursleden voor aanspraken die het gevolg zijn van vermogensschade, door handelingen of nalatigheid van het bestuur veroorzaakt. Het vorenstaande is ingegeven door de opvatting dat een zorgvuldig bestuur van het fonds de kans op schadeclaims en gerechtelijke procedures gering maakt en niet in verhouding staat tot de premie voor een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.

Het bestuur kwam in het verslagjaar negenmaal bijeen. Voorts vergaderde het bestuur de eerste helft van het jaar tweemaal gezamenlijk met de deelnemersraad, waarvan eenmaal middels een informeel overleg. Na de implementatie van de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen (WVBP) heeft het bestuur in de tweede helft van het verslagjaar tweemaal met het Verantwoordingsorgaan vergaderd, waarvan eenmaal middels een informeel overleg. Daarnaast werden twee themabijeenkomsten gehouden, waaraan ook in de eerste helft van het jaar de leden van de deelnemersraad en in de tweede helft van het jaar de leden van het nieuwe Verantwoordingsorgaan deelnamen. Tijdens de eerste themabijeenkomst stond renterisico en de beheersing daarvan centraal. Hierbij zijn rapportages met betrekking tot renterisico besproken en de bijbehorende beheersingsmaatregelen benoemd. De tweede themabijeenkomst stond in het teken van de ontwikkelingen rondom het nieuwe Financieel Toetsingskader. Hierbij werd aandacht besteed aan de gevolgen voor de verplichtingen en de premie en de gevolgen voor de beleggingen van het pensioenfonds.

Het bestuur is in het verslagjaar secretariaal ondersteund en geadviseerd door de heer Buist, in dienst van AZL.

Deelnemersraad

Het pensioenfonds kende tijdens de eerste helft van het verslagjaar een deelnemersraad die over taken en bevoegdheden beschikte conform de Pensioenwet. Na invoering van de WVBP is de Deelnemersraad opgegaan in het nieuwe Verantwoordingsorgaan. De vertegenwoordiging van de werkgever in het Verantwoordingsorgaan is per 1 juli 2014 gecontinueerd.

De samenstelling van de Deelnemersraad was tot 1 juli 2014 als volgt:

Namens de gepensioneerden en slapers:

- J.B.W. Jager (voorzitter)
- T.A.A. Afman (secretaris)
- H.R.D. Drent
- Vacature

Namens de deelnemers:

- H. Elzenga (plaatsvervangend voorzitter)
- Mw. A. Vogelzang
- H. Stevelmans

De deelnemersraad vergaderde in het verslagjaar eenmaal met het bestuur. Daarnaast nam de deelnemersraad deel aan themabijeenkomsten.

Verantwoordingsorgaan

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan was voor 1 juli 2014 als volgt:

Namens de werkgever:

- A.A.E. Dresen (voorzitter)

Namens de deelnemers:

- H. Elzenga

Namens de gepensioneerden:

- T.A.A. Afman (secretaris)

De samenstelling van het nieuwe Verantwoordingsorgaan was vanaf 1 juli 2014 als volgt:

Namens de werkgever:

- A.A.E. Dresen (voorzitter tot 1 oktober 2014)
- J. Both (voorzitter vanaf 1 oktober 2014)

Namens de deelnemers:

- H. Elzenga
- H. Stevelmans (aspirant)

Namens de gepensioneerden en slapers:

- T.A.A. Afman (secretaris, plaatsvervangend voorzitter)
- H.R.D. Drent

Conform de Principes voor goed pensioenfondsbestuur en de WVBP heeft het bestuur aan het verantwoordingsorgaan verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. De bevindingen van het verantwoordingsorgaan en de reactie daarop van het bestuur zijn in dit bestuursverslag opgenomen. Het verantwoordingsorgaan neemt, evenals eerder de deelnemersraad, deel aan de themabijeenkomsten.

Intern toezicht

Minimaal eens in de drie jaar dient een pensioenfonds zich te laten visiteren. Eind 2012 is opdracht gegeven voor een visitatie met betrekking tot de jaren 2010 tot en met 2012. Begin 2015 wordt een visitatie uitgevoerd over het jaar 2014.

Bestuurscommissie vermogensbeheer

Het pensioenfonds kent een BCV met als doel het bestuur te adviseren over het beleggingsbeleid en om de activiteiten van de fiduciair vermogensbeheerder te controleren en monitoren.

De BCV was in het verslagjaar als volgt samengesteld:

- G.C. van der Veen (voorzitter)
- Y. Faber
- W.J.L. Smink (toehoorder vanuit bestuur)

De heer Smink is na zijn benoeming als voorzitter van het bestuur als toehoorder deel blijven nemen aan de commissie. Namens de vermogensbeheerder nemen de heren De Groot en Smeets, in hun rol van client advisors, aan de vergaderingen deel. Als relatiebeheerder heeft ING Investment Management ICS (Integrated Client Solutions) de heer Bastings benoemd. De BCV vergaderde in het boekjaar viermaal. In het Reglement van werkzaamheden voor de BCV zijn onder meer de taken en bevoegdheden, de samenstelling en benoeming alsook de werkwijze van de BCV opgenomen. Verder zijn in het reglement de taken en bevoegdheden van de fiduciair beheerder vermeld.

Fondsadministrateur

De administratie van het pensioenfonds wordt sinds 1 januari 2010 uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen. AZL maakt onderdeel uit van de ING Groep. Met ingang van 1 januari 2013 is er, na afloop van het kapitaalcontract met Nationale Nederlanden, rechtstreeks een overeenkomst gesloten tussen het fonds en AZL voor wat betreft het pensioenbeheer.

AZL heeft over het gehele jaar elk kwartaal een administratieve rapportage opgesteld welke in de bestuursvergaderingen is besproken. Onderdeel van deze rapportage is een overzicht van de nakoming van de zogenaamde service level agreements (SLA's).

Verzekeraar

Alle verplichtingen uit hoofde van overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's van het pensioenfonds waren in het verslagjaar geheel ondergebracht bij en overgenomen door Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. (hierna: Nationale Nederlanden). Na afloop van het kapitaalcontract, dat eindigde op 31 december 2012, heeft het bestuur met Nationale Nederlanden overeenstemming bereikt over een nieuwe verzekeringsovereenkomst per 1 januari 2013, voor de duur van vijf jaar.

Fiduciair vermogensbeheer

De fiduciaire advisering vond in het verslagjaar plaats op basis van de fiduciair vermogensbeheerovereenkomst met ING IM ICS. Aan deze overeenkomst zijn de beleggingsrichtlijnen gehecht die in de plaats zijn gekomen van het Beleggingsplan. Met ingang van 1 januari 2013 is er, na afloop van het kapitaalcontract met Nationale Nederlanden, rechtstreeks een overeenkomst gesloten tussen het fonds en ING IM ICS voor wat betreft het fiduciair vermogensbeheer.

Overige uitbesteding van werkzaamheden

Naast de pensioenadministratie zorgt AZL voor secretariële ondersteuning van en advisering aan het bestuur door middel van een bestuursadviseur. Aan deze adviseur is tevens de voorbereiding van de bestuursvergaderingen en uitvoering van genomen besluiten toevertrouwd. Ten slotte is de bestuursadviseur belast met de coördinatie van aan andere partijen opgedragen werkzaamheden.

Actuarieel

De voorbereidende actuariële werkzaamheden en advisering zijn in het verslagjaar uitgevoerd door AZL Actuarieel. AZL Actuarieel heeft over het onderhavige boekjaar een actuariële rapport uitgebracht en de daarin opgenomen analyse ter beoordeling voorgelegd aan de certificerende actuaire. De certificering is opgedragen aan Sprenkels & Verschuren. De certificerende actuaire heeft een eigen oordeel gevormd over de uitgevoerde actuariële werkzaamheden en daarover een verklaring afgelegd. De scheiding van de onderscheiden actuariële werkzaamheden voldoet aan de voorschriften van de Pensioenwet.

Accountant

De controle van de jaarrekening is door het bestuur opgedragen aan PwC. De accountant heeft zijn bevindingen neergelegd in een accountantsverslag en deze met het bestuur besproken. Het bestuur heeft de opmerkingen in dit accountantsverslag ter harte genomen. PwC heeft een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Pensioenen

Algemene pensioenontwikkelingen

Nieuw Financieel Toetsingskader gerealiseerd

De invoering van een nieuw financieel toetsingskader (FTK) heeft het gehele boekjaar beheerst. Door de aanvaarding van het betreffende wetsvoorstel aan het einde van het jaar kwam definitief een einde aan een lange discussie over de herziening van het pensioenstelsel. De herziening van het FTK is gaandeweg de totstandkoming door het kabinet getypeerd als noodzakelijk onderhoud om de weerbaarheid van pensioenfondsen tegen financiële schokken en de stijgende levensverwachting te vergroten.

Daarentegen werd in het boekjaar door de staatssecretaris een veel fundamentele discussie aangekondigd over de grondbeginselen en uitgangspunten van het aanvullende pensioenstelsel, te voeren in de vorm van een Nationale Pensioendialoog. Er zijn demografische, economische, arbeidsmarkt gerelateerde en sociaal-culturele ontwikkelingen die volgens haar in het komende boekjaar om een hernieuwde blik op het stelsel vragen. In dat verband zullen de collectiviteit, solidariteit, verplichtstelling en de doorsnee premiesystematiek, ruimte voor maatwerk, mate van individuele keuzevrijheden e.d. aan de orde komen.

In het hoofdstuk over de fondsspecifieke ontwikkelingen wordt nader ingegaan op de financiële effecten van de nieuwe regelgeving en de wijze waarop sociale partners en fondsbesturen met de nieuwe FTK-voorschriften omgaan in die gevallen, waarin beleidskeuzes kunnen of moeten worden gemaakt. Daarbij wordt nog wel aangetekend dat zij tot 1 juli 2015 de tijd hebben om de diverse fondsdocumenten aan te passen. In de eerste plaats zullen de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) en de uitvoeringsovereenkomst moeten worden herzien. Maar ook de pensioenreglementen behoeven aanpassing.

Inperking fiscale ondersteuning pensioenopbouw in twee stappen

Op grond van wijziging van de fiscale wetgeving in 2013 gold voor een groot aantal pensioenfondsen dat de aanvullende pensioenopbouw in het onderhavige boekjaar door middel van lagere opbouwpercentages moest worden ingeperkt. Daarmee bleek die inperking nog niet te zijn voltooid. In 2014 werden verdergaande wettelijke voorstellen ontwikkeld, zodat het fiscale (Witteveen) kader met ingang van 1 januari 2015 opnieuw wordt verkleind. Niet alleen de opbouwpercentages moeten worden verlaagd, ook het

pensioengevend salaris. Voortaan kan in de tweede pensioenpijler ofwel binnen de arbeidsrelatie geen pensioen worden opgebouwd over salarissen boven € 100.000.

Ter mitigering van laatstgenoemde maatregel bood de wetgever de mogelijkheid om bij het eigen fonds een vrijwillige netto pensioen spaarfaciliteit onder te brengen. Het bestuur heeft besloten van deze mogelijkheid geen gebruik te maken.

De politiek heeft de verwachting uitgesproken dat het kleinere fiscale kader zou worden vertaald in lagere pensioenpremies, die vervolgens leiden tot een hoger besteedbaar inkomen, hetgeen weer gunstig is voor de economie. Dit effect treedt echter niet automatisch op. De fondsbesturen van meerdere pensioenfondsen hebben aangegeven het bestaande premieniveau te willen handhaven en daarmee de financiële positie van het fonds noodzakelijkerwijs te verbeteren. Deze reactie is voor De Nederlandsche Bank (DNB) aanleiding geweest om nadere, procedurele waarborgen te verlangen. Alle fondsbesturen zijn met een enquête benaderd, waarin om informatie is gevraagd over het premiebesluit 2015. De toezichthouder heeft hiermee willen benadrukken dat dit besluit moet kunnen worden gemotiveerd met toepassing van het beginsel van evenwichtige belangenafweging.

Implementatie Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen en andere governance-aangelegenheden Versterking van bestuur en intern toezicht

Met ingang van 1 juli 2014 moesten alle pensioenfondsen de WVBP hebben geïmplementeerd. De betreffende voorbereidingen werden deels reeds in het vorige boekjaar getroffen. Feitelijk dienden de fondsbesturen reeds aan het einde van het eerste kwartaal van 2014 met de aanpassing van hun fondsdocumenten gereed te zijn en kon gedurende het tweede kwartaal een dialoog met DNB over deze aanpassingen plaatsvinden. De aanpassing van de fondsdocumenten kon in de regel rekenen op goedkeuring door de toezichthouder.

Code Pensioenfondsen

In september 2013 hebben de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid (STAR) gezamenlijk de Code Pensioenfondsen vastgesteld. Deze code komt in de plaats van de uit 2005 daterende STAR-principes voor goed pensioenfondsbestuur. Kort gezegd, heeft de code tot doel het functioneren van de besturen van pensioenfondsen verder te verbeteren en inzichtelijker te maken. Belanghebbenden moeten zodoende er vertrouwen in hebben dat het aan de fondsbesturen toevertrouwde geld goed wordt beheerd en de belangen van alle betrokkenen evenwichtig worden afgewogen. De code heeft bij de hiervoor genoemde WVBP een wettelijke grondslag gekregen.

De fondsbesturen dienen over de naleving van de code verantwoording af te leggen en wel vanaf het onderhavige boekjaar. In het algemeen geldt het principe 'pas toe of legt uit (waarom niet)'. Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de code toepast of in het jaarverslag motiveert waarom een norm niet (volledig) wordt toegepast. Afwijking van de norm is mogelijk als daar een goede reden voor is. In dit jaarverslag zal hierop nader worden ingegaan.

Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur

De Pensioenfederatie heeft in het boekjaar een 'Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur' uitgebracht, die in de plaats komt van de 'Aanbevelingen deskundig en competent bestuur' uit 2011. Deze aanbevelingen waren in verband met de WVBP niet meer actueel. De handreiking ondersteunt de fondsbesturen in het proces van zelftoetsing, van toewerken naar en bewaken van hun geschiktheid. In het verslagjaar is met inachtneming van de handreiking het deskundigheidsplan van SNP vervangen door een geschiktheidsplan.

Diverse toezichtmaatregelen en toenemende toezichtkosten

DNB heeft te kennen geven zich zorgen te maken over de houdbaarheid van het bedrijfsmodel van de pensioenfondsen. De besturen worden geconfronteerd met een ongunstige kostenstructuur, beperkte premieruimte, ingrijpende ontwikkelingen in de wet- en regelgeving en een afnemend deelnemersbestand door de vergrijzing. Daarom heeft de toezichthouder enige toezichtthema's bekend gemaakt die in dit jaar extra aandacht hebben gekregen. Toekomstbestendigheid, herstel van financiële buffers en beter risicobeheer stonden centraal.

Door diverse onderzoeken wilde de toezichthouder bewerkstelligen dat de fondsbesturen voldoende zicht hielden op de risico's van de voornoemde ontwikkelingen en op tijd maatregelen konden nemen om de financiële opzet te versterken.

Zo moesten de pensioenfondsden een self assessment invullen over het risico van belangenverstrengeling en de beheersing hiervan. Het betreffende onderzoek werd mede ingegeven door de diverse personele wijzigingen in de diverse fondsorganen in verband met de WVBP. Voorts publiceerde DNB een guidance over de beheersing van uitbestede bedrijfsprocessen. In het bijzonder werd een dertigtal fondsen onderzocht of er voldoende controle bestond op het betalingsproces c.q. op de toegang tot de betaalrekeningen. Tenslotte bracht DNB een guidance uit ten behoeve van die pensioenfondsden die zich in een liquidatieproces bevinden.

In het boekjaar behandelde de Tweede Kamer een wijziging van de Wet bekostiging financieel toezicht 2015. De wijziging betrof de afschaffing van de overheidsbijdrage voor het door DNB en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) uit te oefenen toezicht. Deze afschaffing vloeide voort uit het regeerakkoord Rutte-II. De kosten voor pensioenfondsden zullen in het komende boekjaar hierdoor oplopen. Dankzij een aangenomen amendement wordt een onbeperkte stijging van de toezichtkosten aan banden gelegd. Geregeld wordt dat de huidige totale toezichtkosten in principe alleen met de inflatiecorrectie mogen stijgen. In bijzondere omstandigheden heeft de regering de vrijheid om hogere kostenstijgingen goed te keuren. Een dergelijk besluit dient evenwel vooraf aan de Tweede Kamer te worden voorgelegd.

Wet pensioencommunicatie

In het begin van 2014 publiceerde staatssecretaris Klijnsma een consultatiedocument over verbeteringen van de communicatie op het aanvullende pensioenterrein. Na diverse maatschappelijke reacties hierop te hebben ontvangen, is het wetsvoorstel op 1 september bij de Tweede Kamer ingediend. De parlementaire behandeling zal naar verwachting in de eerste helft van 2015 worden afgerond.

Reden voor deze wetgeving is dat de bestaande wettelijke informatieverplichtingen onvoldoende begrijpelijk zijn, de terminologie en het taalgebruik te lastig en de hoeveelheid informatie te omvangrijk en weinig doelgericht. Bovendien wordt een te rooskleurig beeld over de hoogte van het pensioen gegeven en ontbreekt inzicht in de risico's. De verbetering van de communicatie moet het gedaalde vertrouwen onder deelnemers en gepensioneerden herstellen. Het kabinet baseert zijn voorstellen op diverse onderzoeken die op dit terrein zijn gedaan. Het bestuur volgt de ontwikkelingen rondom het wetsvoorstel nauwlettend.

Algemeen pensioenfonds: alternatieve uitvoeringsvorm

Vlak voor het einde van het boekjaar heeft staatssecretaris Klijnsma een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gestuurd, waarin de mogelijkheid wordt geboden om een zogenaamd algemeen pensioenfonds (APF) op te richten. Hiermee is het idee van de algemene pensioeninstelling (API) voorgoed van de baan. Aan het wetsvoorstel is eveneens een periode voorafgegaan van consultatie van de pensioen- en verzekeringssector aan de hand van een voorontwerp van wet.

Het wetsvoorstel speelt in op de behoefte van pensioenfondsden om met elkaar effectiever en tegen lagere uitvoeringskosten te kunnen samenwerken. Een en ander in combinatie met behoud van eigen identiteit en solidariteitskring. Het door het kabinet aangeboden uitvoeringsvehikel kent geen domeinafbakening, zodat fondsen kunnen kiezen voor een gezamenlijke uitvoering, zonder dat ze qua bedrijfsactiviteiten een binding met elkaar hebben. Het bestuur volgt de ontwikkelingen rondom het wetsvoorstel nauwlettend.

Europese pensioenontwikkelingen

Al geruime tijd wordt door de Europese Commissie gewerkt aan een herziening van de IORP- of Pensioenfondsrichtlijn. Onderwerpen van de herziening zijn een goede governance, inclusief risicomanagement, en adequate informatievoorziening richting de deelnemers. In dit kader komt ook herhaaldelijk het beleidsvoorstel ter sprake om de solvabiliteitseisen die aan verzekeraars (zullen) worden opgelegd, tevens op pensioenfondsden toe te passen.

De Europese Commissie is in het onderhavige boekjaar naar het oordeel van het kabinet in ruime mate tegemoet gekomen aan de Nederlandse bezwaren tegen onder meer voorstellen met betrekking tot het beloningsbeleid en de evaluatie van risico's. Naar verwachting zal in het komende boekjaar de wijziging van de richtlijn door de Europese Raad van Ministers worden vastgesteld. Het is vervolgens aan de nationale wetgevingsautoriteiten om de richtlijn uiterlijk eind 2016 in de eigen pensioenwetgeving te verwerken.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Financiële en andere effecten van het nieuwe FTK

Herstelplan

Gedurende het gehele jaar bleef het bestuur de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds alert volgen. Dit mede aan de hand van de door AZL Actuarieel Genootschap aangeleverde QuickScans en RiskMaps. Dit zijn respectievelijk maandelijks en kwartaalgewijze dekkingsgraadrapportages. Voorts werd uitvoering gegeven aan het herstelplan. De werkgever heeft in juni 2009 toegezegd zorg te dragen voor het herstel van de dekkingsgraad van het fonds welke correspondeert met het minimum vereist eigen vermogen. In de jaren 2009 tot en met 2013 heeft daarom in totaal een bijstorting van € 10 miljoen plaatsgevonden.

Het bestuur heeft naar aanleiding van de jaarlijks verplichte evaluatie van het herstelplan begin 2014 geen aanvullende maatregelen hoeven nemen. Begin 2015 hoefde geen evaluatie van het herstelplan plaats te vinden. Vanwege de invoering van het nieuwe FTK zijn alle herstelplannen per 1 januari 2015 komen te vervallen. De financiële situatie van het fonds was echter nog niet voldoende, er was eind 2014 sprake van een reservetekort.

Onder het nieuwe FTK dat per 1 januari 2015 is ingevoerd, was de financiële situatie ook niet voldoende. Met de invoering van het nieuwe FTK is de herstelplanmethodiek gewijzigd. Hierop wordt nader ingegaan in de toekomstparagraaf.

Er hebben in het verslagjaar geen inkomende waardeoverdrachten plaatsgevonden. De inkomende waardeoverdrachten die in behandeling zijn, bevinden zich alle in een fase in het proces waarbij de andere betrokken pensioenuitvoerder aan zet is. Van de uitgaande waardeoverdrachten die ultimo december 2014 nog in behandeling zijn, is het grootste deel in afwachting van een reactie van de ontvangende pensioenuitvoerder. Begin mei 2015 zijn de in behandeling zijnde uitgaande waardeoverdrachten allemaal in afwachting van een reactie van de ontvangende pensioenuitvoerder.

Effecten van de nieuwe AG-prognosetafel

Op 9 september 2014 heeft het Actuarieel Genootschap (AG) een nieuwe overlevingstafel gepubliceerd. In deze tafel is de meest recente verwachting van de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking verwerkt. Het AG heeft de vervanger van de "Prognosetafel AG 2012-2062" de naam "Prognosetafel AG2014" meegegeven. Conform de Pensioenwet dienen pensioenfondsen rekening te houden met de meest actuele inzichten rondom overlevingskansen. Het bestuur besloot om per ultimo 2014 over te stappen op de Prognosetafel AG2014. Naar aanleiding hiervan zijn ook de flexibiliseringsfactoren opnieuw vastgesteld.

ALM-studie en continuïteitsanalyse

Door middel van een ALM-studie worden de beleidsuitgangspunten van het pensioenfonds bepaald met betrekking tot de pensioenen, de beleggingen, de premie en de toeslagen. Met behulp van een zogenaamde continuïteitsanalyse die tenminste eens in de drie jaar wettelijk verplicht moet plaatsvinden, wordt getoetst in hoeverre het gevoerde beleid tot de gewenste resultaten heeft geleid. De analyse geeft met name inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds en in de te verwachten realisatie van de toekomstige voorwaardelijke indexatie. Omdat de analyse afwijkingen van het beleid aan het licht kan brengen dan wel de verwachting kan voeden dat deze afwijkingen op langere termijn zullen ontstaan, is het bestuur in staat tijdig zijn beleid bij te stellen.

Eind 2013 bleek uit een door een projectgroep van de werkgever uitgevoerde toekomstverkenning dat de pensioenfondsen die zijn verbonden aan de vestigingen Groningen en Amstelveen apart op zoek moesten gaan naar passende oplossingen. Het bestuur heeft daarom vervolgens besloten om een ALM-studie uit te voeren om het indexatiepotentieel van het fonds over een langere periode in kaart te brengen. Het bestuur heeft naar aanleiding van deze analyse geconstateerd dat het fonds vanuit indexatieperspectief voldoende bestaansrecht heeft. De uitkomsten van de analyse zijn aan de werkgever meegedeeld.

Analyse kwetsbaarheidsindicatoren

Het bestuur heeft halverwege het verslagjaar verschillende kwetsbaarheidsindicatoren geanalyseerd. Deze indicatoren had DNB begin 2014 geformuleerd om te beoordelen of pensioenfondsen mogelijk kwetsbaar zijn. Het bestuur heeft naar aanleiding van de resultaten van de analyse geconcludeerd dat het algemene beeld is dat de continuïteit van het fonds op middellange termijn te waarborgen is. De krimp van het deelnemersbestand vormt de grootste zorg. Begin 2015 heeft het bestuur van DNB bericht ontvangen dat SNP in de eerste helft van het jaar een toekomstanalyse dient op te stellen.

Deskundigheidsbevordering

In het verslagjaar is bij de keuze van de themabijeenkomsten zoveel mogelijk ingespeeld op de informatieverzameling en verdieping met betrekking tot actuele pensioenonderwerpen. Voorts hebben bestuursleden deelgenomen aan seminars en bijeenkomsten van de Pensioenfederatie. Bovendien nam het pensioenfonds in het verslagjaar deel aan bijeenkomsten van een kring van Opf. Verder wordt het bestuur periodiek op de hoogte gesteld over de pensioenontwikkelingen door middel van het document 'Pensioenitems' van AZL en diverse informatie van de Pensioenfederatie.

Het bestuur heeft in 2012 aandachtsgebieden verdeeld onder de leden van het bestuur. De aandachtsgebieden zijn ontleend aan artikel 30 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling en nader omschreven in het deskundigheidsplan van SNP. Bij de verdeling van de aandachtsgebieden is aansluiting gezocht bij de deskundigheid van de individuele bestuursleden. In het voorjaar van 2014 is de verdeling van de aandachtsgebieden geactualiseerd.

Geschiktheid

Zoals eerder al vermeld, heeft het bestuur in het verslagjaar in het kader van de WVBP een geschiktheidsplan uitgewerkt, ter vervanging van het deskundigheidsplan. In het geschiktheidsplan wordt beschreven hoe binnen het bestuur complementariteit en continuïteit wordt nagestreefd. Daarbij wordt rekening gehouden met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. In dat kader is ook een opleidingsplan opgenomen, wat jaarlijks wordt gemonitord.

Zelfevaluatie

Op 6 februari 2015 heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd. Deze zelfevaluatie is wettelijk verplicht en daarom ook in de statuten vastgelegd. Tijdens de zelfevaluatie is teruggekeken op het functioneren over 2014. De belangrijkste uitkomst van de zelfevaluatie is dat het bestuur voldoende deskundig is en goed functioneert. Het bestuur zal de geschiktheid in 2015 extern laten toetsen. Geconstateerd werd dat in het verslagjaar meer aandacht werd gegeven aan de reflectie op bestuursbesluiten en de probleemanalyse en oordeelsvorming. Het bestuur heeft tijdens de zelfevaluatie afgesproken om expliciet de beleidscyclus te volgen.

Actualisering fondsdocumenten

Met ingang van 1 juli 2014 moesten alle pensioenfondsen de WVBP hebben geïmplementeerd. Naar aanleiding van de uiteindelijke wetgeving moesten op onderdelen enkele aanpassingen in de statuten worden doorgevoerd. In het voorjaar van 2014 is hiervoor een statutenwijziging voorbereid die medio 2014 is afgerond. Ook de reglementen van het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie zijn naar aanleiding van de WVBP aangepast.

Het bestuur heeft in het verslagjaar het communicatiebeleidsplan geactualiseerd en vervolgens voor advies aan het

verantwoordingsorgaan voorgelegd. Naar aanleiding van aanbevelingen van het verantwoordingsorgaan zijn enkele aanpassingen doorgevoerd.

In het najaar van 2013 hebben cao-partijen vanwege de inperking van het fiscale Witteveenkader per 1 januari 2014 besloten tot een aanpassing van de pensioenopbouw en de pensioenrichtleeftijd in de pensioenregeling. Hierbij is de pensioenopbouw verlaagd naar 2,15% en is de pensioenrichtleeftijd verhoogd naar 67. Deze wijzigingen zijn verwerkt in Pensioenreglement II waarbij de per 1 januari 2014 onder dit reglement opgebouwde pensioenaanspraken collectief zijn omgezet naar leeftijd 67.

In het najaar van 2014 is de pensioenregeling opnieuw aangepast vanwege het gewijzigde Witteveenkader per 1 januari 2015. Hierbij is de pensioenopbouw verder verlaagd naar 1,875% en is het pensioengevend salaris gemaximeerd op € 100.000,-. Ook deze wijzigingen zijn in het pensioenreglement verwerkt.

Aan het eind van het verslagjaar werd de abtn gewijzigd met betrekking tot de VWBP. Daarnaast is in de abtn het verbod op handel in aandelen van bedrijven die betrokken zijn bij de productie, distributie of verkoop van clustermunities opgenomen.

Overleg met de deelnemersraad

In het overleg met de deelnemersraad en door middel van tussentijdse informatieverstrekking zijn onderwerpen aan de orde gekomen, waarvan de belangrijkste in dit bestuursverslag worden genoemd. De deelnemersraad heeft in de eerste helft van het verslag jaar alle notulen van bestuursvergaderingen, de rapportages van de vermogensbeheerder en administrateur, alsmede informatie over de ontwikkeling van de dekkingsgraad ontvangen. Overige relevante informatie werd eveneens aan de deelnemersraad ter beschikking gesteld.

In het verslagjaar heeft de deelnemersraad adviezen uitgebracht over de actualisering van het financieel crisisplan, de keuze van het bestuursmodel en de aanpassing van het pensioenreglement. De Deelnemersraad heeft over de jaarstukken 2013 geadviseerd en de statutenwijziging. Ook heeft de Deelnemersraad advies uitgebracht met betrekking tot de door het bestuur gemaakte keuzes over het bestuursmodel naar aanleiding van de VWBP.

Overleg met het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft in de tweede helft van het verslag jaar alle notulen van bestuursvergaderingen, de rapportages van de vermogensbeheerder en administrateur, alsmede informatie over de ontwikkeling van de dekkingsgraad ontvangen. Overige relevante informatie werd eveneens aan het verantwoordingsorgaan ter beschikking gesteld.

Het verantwoordingsorgaan heeft medio 2014 advies gegeven inzake het communicatiebeleidsplan. Het Verantwoordingsorgaan heeft ook geadviseerd over het pensioenreglement en over het reglement Verantwoordingsorgaan nieuwe stijl. Tevens heeft er met het Verantwoordingsorgaan overleg plaatsgevonden over de wijzigingen in de bestuurssamenstelling en de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan naar aanleiding van de VWBP.

Premiebeleid

Met ingang van 2011 is besloten de feitelijke premie te baseren op de gedempte kostendekkende premie. In 2012 en 2013 is gebleken dat de gedempte kostendekkende premie naar boven moest worden bijgesteld, omdat DNB in de situatie van een dekkingstekort eiste dat de premie bijdraagt aan herstel. De premie per 1 januari 2014 is vastgesteld op 22,2% van de salarissom. De werkgeversbijdrage bedraagt 22,2% van de salarissom verminderd met de deelnemersbijdragen.

De premiestelling is gebaseerd op een raming, en kan naderhand blijken onvoldoende te zijn. Met het oog hierop heeft het bestuur met de werkgever afgesproken dat een eventueel tekort door de werkgever bijgestort zal worden als de premie, achteraf bij de toetsing van de gedempte kostendekkende premie (ex-post), niet afdoende blijkt.

De deelnemersbijdragen zijn als volgt:

Pensioenregeling 2004 en 2006:

Deelnemers betalen tot 1 april 2014 3,10% van de pensioengrondslag + 2,4% van het vaste jaarsalaris indien dit hoger is dan € 20.000,-. Met ingang van 1 april 2014 betalen deelnemers 3,85% van de pensioengrondslag + 2,4% van het vaste jaarsalaris indien dit hoger is dan € 20.000,-. De pensioengrondslag is bepaald op 12 x het maandsalaris, vermeerderd met 8% vakantietoeslag en 8,33% eindejaarsuitkering en eventuele ploegen- of afwijkende diensttoeslag en verminderd met de van toepassing zijnde franchise.

Het fonds stelt de door de werkgever aan het fonds af te dragen pensioenpremie op jaarbasis vast, op basis van hetgeen is beschreven in de abtn. Vaststelling van de pensioenpremie over enig kalenderjaar vindt vóór 31 december voorafgaand aan dat kalenderjaar plaats. Indien de dekkingsgraad van het fonds per 31 december van enig jaar onder de voor herstel kritieke dekkingsgraad ligt, is de werkgever gehouden op dat moment een bijstorting te doen, zodanig dat de dekkingsgraad van het fonds gelijk is aan de kritieke dekkingsgraad. Indien de dekkingsgraad van het fonds aan het einde van een hersteltermijn van een kortetermijnherstelplan onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt, is de werkgever gehouden op dat moment een bijstorting te doen, zodanig dat de dekkingsgraad van het fonds gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Indien en zolang de dekkingsgraad van het fonds tussen de minimaal vereiste dekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad ligt, kan jaarlijks een extra premie geheven worden bij de werkgever door het fonds.

Indexatiebeleid

In dit verslag worden de begrippen indexatie en toeslagverlening door elkaar gebruikt. Met beide begrippen wordt bedoeld de beoogde jaarlijkse verhoging van het pensioen met de gemiddelde stijging van de lonen of de prijzen.

Het bestuur is zich bij een besluit over toekenning van indexatie terdege bewust van de voorwaardelijkheid daarvan. In de communicatie over het indexatiebeleid wordt steeds helder aangegeven dat:

- de indexatie een voorwaardelijk karakter heeft;
- er geen recht bestaat op indexatie;
- het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexatie kan plaatsvinden;
- er geen geld gereserveerd is voor indexatie, en
- indexaties afhankelijk zijn van de beschikbare middelen.

Voor actieven geldt een voorwaardelijk toeslagbeleid met als maatstaf de structurele loonsverhoging zoals overeengekomen in de Collectieve Arbeidsovereenkomst.

Voor inactieven gold tot en met 31 december 2011 hetzelfde voorwaardelijke toeslagbeleid als voor actieven. Met ingang van 1 januari 2012 is het voorwaardelijk toeslagbeleid voor inactieven gewijzigd in een voorwaardelijk toeslagbeleid met als maatstaf de prijsontwikkeling, voor zover de prijsontwikkeling niet hoger is dan de structurele loonsverhoging.

De indexatie zal in enig jaar maximaal 5% bedragen.

Het bestuur behoudt zich het recht voor om toepassing van de indexatie geheel of gedeeltelijk achterwege te laten, indien de resultaten of de financiële positie van het fonds daartoe aanleiding geven. Op grond van de Pensioenwet dient bij een voorwaardelijke indexatie een consistent geheel te bestaan tussen de gewekte verwachtingen, de financiering en het realiseren van de indexatie.

De door de wetgever in dit verband gepubliceerde indexatiematrix ondersteunt het bestuur bij de vaststelling van het indexatiebeleid.

Uitvoering van het hiervoor beschreven beleid leidt ertoe dat vanwege een situatie van een reservetekort de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers per 1 januari 2015 niet worden aangepast aan de jaarlijkse structurele loonontwikkeling, zoals overeengekomen in de cao van de werkgever Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V. Dit gold tevens per 1 januari van de jaren 2010 tot en met 2014.

Voor de ingegane pensioenen van de gepensioneerden en de aanspraken van de gewezen deelnemers betekent dit dat deze per 1 januari 2015 niet worden aangepast aan de stijging van de consumentenprijsindex over het voorafgaande jaar. Tot 1 januari 2012 gold voor zowel actieve als inactieve deelnemers dezelfde voorwaardelijke indexatie.

Een en ander laat het volgende beeld met betrekking tot de achterstand in indexatie zien:

Voor actieve deelnemers:

	Loon- ontwikkeling	Toeslag o.b.v. loon- ontwikkeling	Toegekende toeslag	Cumulatieve achterstand (1-1-2014)	Cumulatieve achterstand (1-1-2015)
01-01-2009	0,00%				
01-04-2009	1,50%				
Toeslag 1-1-2010		1,50%	0,00%	1,50%	vervallen
01-01-2010	1,00%				
01-07-2010	1,00%				
Toeslag 1-1-2011		2,01%	0,00%	3,54%	2,01%
01-01-2011	1,00%				
01-04-2011	2,50%				
Toeslag 1-1-2012		3,53%	0,00%	7,20%	5,61%
01-04-2012	2,00%				
Toeslag 1-1-2013		2,00%	0,00%	9,34%	7,72%
01-04-2013	2,50%				
Toeslag 1-1-2014		2,50%	0,00%	12,06%	10,42%
01-04-2014	2,50%				
Toeslag 1-1-2015		2,50%	0,00%		13,18%

Voor inactieve deelnemers:

	Loon- ontwikkeling/ Prijsindex	Toeslag o.b.v. loon- ontwikkeling/ prijsindex	Toegekende toeslag	Cumulatieve achterstand (1-1-2014)	Cumulatieve achterstand (1-1-2015)
01-01-2009	0,00%				
01-04-2009	1,50%				
Toeslag 1-1-2010		1,50%	0,00%	1,50%	vervallen
01-01-2010	1,00%				
01-07-2010	1,00%				
Toeslag 1-1-2011		2,01%	0,00%	3,54%	2,01%
01-01-2011	1,00%				
01-04-2011	2,50%				
Toeslag 1-1-2012		3,53%	0,00%	7,20%	5,61%
Minimum van CPI en loonontwikkeling 01-04-2012 ¹⁾	2,00%				
Toeslag 1-1-2013		2,00%	0,00%	9,34%	7,72%
CPI					
okt 2012 - okt 2013	1,56%				
Toeslag 1-1-2014		1,56%	0,00%	11,05%	9,41%
CPI					
okt 2013 – okt 2014	1,05%				
Toeslag 1-1-2015		1,05%	0,00%		10,55%

Op de financiële positie van het fonds wordt hierna afzonderlijk ingegaan.

Gedragcode en complianceverslag

De leden van het bestuur, plaatsvervangende leden en de leden van de BCV hebben in het verslagjaar opnieuw de zogenaamde gedragscodeverklaring afgelegd, waarin zij aangeven dat zij kennis hebben genomen van de inhoud van de vigerende gedragscode en verklaren dat deze code volledig is nageleefd en ook voor het komende jaar zal worden nageleefd. De desbetreffende verklaringen zijn gebaseerd op het door de pensioenkoepel Opf in 2008 gepubliceerde gedragscodemodel. Begin van 2015 werd door de Pensioenfederatie een aangepast model van de gedragscode gepubliceerd. Het bestuur heeft begin 2015 besloten de gedragscode hierop aan te passen.

Tijdens het verslagjaar heeft de heer Wiersma, net als het voorgaande jaar, de taak van compliance officer ingevuld. De voornaamste taken van de compliance officer omvatten het onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode en relevante wet- en regelgeving. De taken leiden onder meer tot toetsing van de naleving van de regels met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en andere verbonden personen, betrokkenen of insiders van het pensioenfonds.

De organisatie en de werkwijze binnen het pensioenfonds is zodanig dat geen van de verbonden personen noch betrokkenen vanwege hun rol binnen het fonds kunnen beschikken over koersgevoelige informatie die vervolgens gebruikt kan worden voor privé transacties. De voor verbonden personen en betrokkenen beschikbare informatie is altijd openbaar.

1) Het prijsindexcijfer voor 2012 (CPI oktober 2011 – oktober 2012) bedraagt 2,87% en is derhalve hoger dan de structurele loonontwikkeling van 2%. Conform toeslagbeleid is de toeslag in enig jaar echter niet hoger dan de structurele loonontwikkeling.

Aan de heer Wiersma zijn uit de ter beschikking staande documenten geen omstandigheden bekend geworden, waardoor de naleving van wet- en regelgeving en de gedragscode in het geding is gekomen.

Integraal beleidsplan

Eind 2014 heeft het bestuur besloten om in 2015 een integraal beleidsplan te implementeren. Onderdeel van dit beleidsplan is een jaarplan. Het jaarplan beoogt om het bestuur een overzicht te bieden van de activiteiten ter uitvoering van de verschillende plannen die bij het fonds in gebruik zijn, en de overige activiteiten die het fonds in het betreffende jaar dient uit te voeren.

Overige besluitvorming

Overige besluiten in het verslagjaar waren onder meer:

- vaststelling van het jaarverslag 2013;
- wijziging van managers van delen van de beleggingsportefeuille;
- aanpassing van de kostenvoorziening (vanaf ultimo 2014 verhoogd naar 5,1% van de netto voorziening);
- vaststelling van de begroting 2015.

Het bestuur heeft over de belangrijkste besluiten en andere pensioenontwikkelingen in het verslagjaar mededelingen gedaan in het personeelsblad Niemeyer Nieuws. Na vaststelling van het jaarverslag over 2013 is er aan het Niemeyer Nieuws een verkort jaarverslag over 2013 toegevoegd als losse bijlage.

De toezichthouders

Het pensioenfonds komt zijn periodieke rapportageverplichtingen volledig na.

Boetes en dwangsommen

In het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen boetes of dwangsommen opgelegd, noch aangekondigd. Er zijn voorts door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, er is geen bewindvoerder aangesteld, terwijl evenmin de bevoegdheidsuitoefening door de verschillende fondsorganen aan toestemming van de toezichthouder is gebonden.

Naleving Code Pensioenfonds

Het bestuur heeft eind 2014 een inventarisatie uitgevoerd met betrekking tot de naleving van de Code Pensioenfonds. Gebleken is hierbij dat een groot deel van de normen die in de code zijn geformuleerd in de praktijk door het bestuur worden nageleefd. Op onderdelen is dit echter nog niet het geval. Het bestuur heeft hier eind 2014 verschillende acties op geformuleerd. Voor enkele normen geldt dat het een bewuste keuze is van het bestuur om van de Code Pensioenfonds af te wijken. Voor de onderdelen waarop de Code Pensioenfonds niet of gedeeltelijk wordt nageleefd, volgt hierna een toelichting.

Strategie

Het bestuur heeft een missie en visie vastgesteld, zoals eerder genoemd. De strategie wordt nader ingevuld met het uitwerken van een integraal beleidsplan.

Noodprocedure

Het bestuur zal in 2015 het financieel crisisplan aanscherpen, waarin een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen zal worden opgenomen.

Integraal risicomanagement

Het bestuur zorgt ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is. Dit vindt plaats door middel van een risicomanagementbeleidsplan wat op reguliere basis wordt geagendeerd en in 2015 zal worden opgenomen in de integrale beleidscyclus.

Communicatie en transparantie

Het bestuur zal vanaf 2016 de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen meten. Dit wordt in 2015 vastgelegd bij de herziening van het communicatiebeleidsplan.

Verantwoord beleggen

Het beleid omtrent verantwoord beleggen is opgenomen in de Verklaring inzake beleggingsbeginselen. In 2015 zal het bestuur het beleid verder uitwerken en bespreken met het verantwoordingsorgaan.

Uitvoering, uitbesteding en kosten

Het bestuur heeft begin 2015 bij de uitvoeringsorganisaties (ING, Kasbank en AZL) het beloningsbeleid en de klokkenluidersregeling uitgevraagd.

Melding onregelmatigheden

Het bestuur heeft begin 2015 een incidentenregeling en een klokkenluidersregeling vastgesteld.

Benoeming, ontslag en schorsing

In de code is opgenomen dat een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur wijkt op dit punt af van de Code Pensioenfondsen omdat het selecteren van een visitatiecommissie via een offerte uitvraag gebeurt. Hierbij ligt een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan niet voor de hand.

Geschiktheid

In de code is opgenomen dat het bestuur één keer in de twee jaar een derde partij betreft bij de evaluatie van het functioneren van het bestuur. Het bestuur heeft in het geschiktheidsplan opgenomen dat bij de zelfevaluatie één maal per drie jaar een derde partij wordt betrokken. Het niet naleven van de Code Pensioenfondsen in deze vindt plaats omdat het bestuur van mening is dat de betrokkenheid van een derde partij één maal per drie jaar afdoende is.

Zittingsduur en herbenoeming

Het bestuur hecht aan de continuïteit van het bestuur en wenst daarom niet in de statuten van het fonds op te nemen dat de zittingsduur van een bestuurslid maximaal vier jaar is en dat herbenoeming maximaal twee keer kan plaatsvinden. In de praktijk zal deze bepaling echter zoveel mogelijk worden toegepast.

Diversiteit

De huidige samenstelling van het bestuur is niet in overeenstemming met de normen zoals die zijn voorgeschreven door de Code Pensioenfondsen. In het bestuur en het verantwoordingsorgaan heeft geen vrouw zitting. Een belangrijke oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat bij Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V. relatief weinig vrouwen werkzaam zijn. Het diversiteitsbeleid is in het geschiktheidsplan nader uitgewerkt. Bij gelijke geschiktheid gaat de voorkeur uit naar een vrouwelijke kandidaat.

Financiële positie van het pensioenfonds

Financiën

De voorziening pensioenverplichtingen is, met toepassing van de berekening op basis van de marktwaarde, ultimo 2014 vastgesteld op € 205,1 miljoen (was ultimo 2013 € 172,4 miljoen). Het aanwezige vermogen bedroeg € 222,3 miljoen (was in 2013 € 188,5 miljoen), hetgeen resulteert in een aanwezige dekkingsgraad van 108,4% (was eind 2013 109,3%). Aangezien deze dekkingsgraad hoger is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, maar lager dan de vereiste dekkingsgraad is er geen sprake van een dekkingstekort, maar wel van een reservetekort. De ontwikkeling van de financiële positie van het fonds is in het verslagjaar maandelijks aan DNB gemeld.

Ontwikkeling dekkingsgraad

De dekkingsgraad heeft zich in het verslagjaar, zoals uit de volgende tabel blijkt, negatief ontwikkeld.

Hoewel een evaluatie van het herstelplan niet meer vereist is, is in onderstaande tabel volledigheidshalve weergegeven hoe de dekkingsgraad zich heeft ontwikkeld ten opzichte van de verwachting in het herstelplan.

	Aanwezige dekkings- graad 2014	Verwacht conform evaluatie herstelplan 2014
Primo 2014	109,3%	109,3%
Premie	-0,2%	-0,3%
Uitkeringen	0,4%	0,4%
Toeslagverlening	0,0%	-4,3%
Rentetermijnstructuur	-16,4%	0,0%
Rendement	21,6%	5,7%
Overige mutaties	-6,3%	-0,1%
Ultimo 2014	108,4%	110,7%

Uitvoeringskosten

In november 2011 heeft de Pensioenfederatie de Aanbevelingen uitvoeringskosten gepresenteerd. Hierin worden de pensioenfondsen opgeroepen om de kosten van het pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten te publiceren. Deze kosten moeten naar de mening van de Pensioenfederatie volledig bekend zijn binnen het pensioenfonds en beschikbaar zijn voor deelnemers.

De aanbevelingen luiden als volgt:

- Rapporteer de kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer.
- Rapporteer de kosten van het vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen.
- Rapporteer separaat (eventueel geschatte) transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen.

Het fonds deelt de mening van de Pensioenfederatie en wenst volledige transparantie te realiseren ten aanzien van deze kosten.

Dit gaat dus verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. Met onderstaand overzicht geeft het fonds gevolg aan de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Kostenoverzicht

	2014	2013	2012
Pensioenbeheer			
Kosten in euro per deelnemer ¹⁾	€ 763,85	€ 619,00	€ 461,30
Kosten in euro per deelnemer (alle deelnemers) ²⁾	€ 524,39	€ 420,57	€ 309,56
Vermogensbeheer ³⁾			
(Geraamde) Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,40%	0,47%	0,45%
(Geraamde) Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,02%	0,03%	0,01%

Risicoanalyse en -beheersing

Inleiding

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de risicoparagraaf in de jaarrekening.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de abtn. Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid;
- herverzekeringsbeleid, en
- beleid ten aanzien van uitbesteding.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

1) Kosten van het pensioenbeheer bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten en de kosten van toezicht. De totale kosten bedragen € 731.000,-. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee. Dit in tegenstelling tot de methode 'normdeelnemer' waarbij elk type deelnemer een weging krijgt in het totale aantal deelnemers. Een pensioengerechtigde en een gewezen deelnemer kosten immers minder dan een actieve deelnemer.

2) Hier zijn de kosten verdeeld over alle deelnemers.

3) Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 378.000,-. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening en zijn geschat op € 484.500,-. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op circa € 862.500,-.

Op basis van de uitkomsten van deze analyses stelt het bestuur jaarlijks beleggingsrichtlijnen vast, waarop het door het fonds uit te voeren beleggingsbeleid wordt gebaseerd. De beleggingsrichtlijnen zetten uiteen binnen welke grenzen en normen het beleggingsbeleid moet worden uitgevoerd, en richten zich op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. Het fonds heeft deze continuïteitsanalyse laatstelijk in februari 2011 laten uitvoeren door Ortec Finance.

Het risicomodel van DNB kent voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën, vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past het pensioenfonds de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortelformule (S1 t/m S6), aangevuld met een inschatting voor het concentratierisico (S8) en de risico's van actief beheer en leverage.

Het vereist vermogen wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. Doorgaans wordt de hoogste van beide gehanteerd als zijnde het vereist eigen vermogen. Voor 2014 betekent dit dat toetsing plaatsvindt op basis van de feitelijke beleggingsmix.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- renterisico (S1);
- zakelijkwaardenrisico (S2);
- valutarisico (S3);
- grondstoffenrisico (S4);
- kredietrisico (S5);
- verzekeringstechnisch risico (S6);
- liquiditeitsrisico (S7);
- concentratierisico (S8).

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren van de kasstromen. Ten opzichte van voorgaande boekjaren stijgt de duration van de verschillende beleggingen en de pensioenverplichtingen als gevolg van de gedaalde rente. Daarnaast wordt de stijging van de duration van de vastrentende waarden (na derivaten) verklaard door het anders meenemen van de notionals van de derivaten. De berekening van de duration van de vastrentende waarden na derivaten is in lijn met de handreiking die DNB hieromtrent heeft gedaan voor de kwartaalstaten zoals die vanaf 2015 gaan gelden.

	31-12-2014	31-12-2013	31-12-2012
Duration van de vastrentende waarden (voor derivaten)	8,8	7,3	8,0
Duration van de vastrentende waarden (na derivaten)	16,1	9,7	11,0
Duration van de (nominale) pensioenverplichtingen	15,5	14,1	14,7

Ook de omvang van de vastrentende beleggingen ten opzichte van de verplichtingen is bepalend voor het renterisico. Indien op balansdatum de duration van de beleggingen aanzienlijk korter is dan de duration van de verplichtingen is er sprake van een zogenaamde 'duration-mismatch'. Bij een rentestijging zal de waarde van beleggingen minder snel dalen dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentetermijnstructuur), met als gevolg dat de dekkingsgraad zal stijgen. Voor het fonds geldt dat bij een rentedaling de waarde van de beleggingen minder snel stijgt dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Om de aanwezige mismatch te beperken, hanteert het fonds het beleid het renterisico middels derivaten gedeeltelijk (voor 70%) af te dekken (met een bandbreedte van 65% tot 75%).

Zakelijkewaardenrisico (S2)

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor (prijs)risico. De hiervoor bedoelde fluctuaties hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde, waarbij waardewijzigingen onmiddellijk worden verwerkt in het saldo van baten en lasten. Spreiding binnen de portefeuille (diversificatie) kan het risico dempen. Het risico kan ook afgedekt worden door gebruik te maken van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures. Het fonds heeft strategisch 29% belegd in zakelijke waarden, verdeeld over vastgoed (3%) en aandelen (26%). De aandelenportefeuille is gespreid over verschillende regio's: Amerika, Europa, Azië en opkomende markten. Er worden geen derivaten gebruikt om de risico's verder af te dekken.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een pensioenfonds omdat verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta. Het beleid van het pensioenfonds is om het valutarisico (gedeeltelijk) af te dekken. In de beleggingsrichtlijnen is opgenomen dat, voor wat betreft de beleggingen in aandelen, het valutarisico van de US-dollar, het Engelse pond en de Japanse yen voor 75% wordt afgedekt. Eind 2014 wordt voor 30,3% (2013: 26,6%) van de beleggingsportefeuille belegd buiten de eurozone.

Grondstoffenrisico (S4)

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen, waarop het fonds vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee 'over the counter' (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen, waarmee het fonds transacties is aangegaan, niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Het kredietrisico wordt gemeten aan de hand van de spread ten opzichte van de swapcurve.

Een aantal zaken reduceren het kredietrisico:

- kredietrisico obligatieleningen: er wordt belegd in gespreide portefeuilles;
- kredietrisico OTC-derivaten: op wekelijkse basis vindt er uitwisseling van onderpand plaats met de tegenpartijen van OTC-derivaten.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De verzekeringstechnische risico's zijn het langlevens-, overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico. Het belangrijkste actuariële risico is het langlevensrisico (het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen). Als gevolg hiervan is de pensioenvermogensopbouw niet toereikend voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van de Prognose tafel AG2014-met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke lasten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het fonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Daarnaast is eveneens het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico (her)verzekerd. De (her)verzekeringsovereenkomst is per 31 december 2012 beëindigd. Met de verzekeraar was een resultaatdeling overeengekomen. Het aan het einde van de contractperiode aan het fonds toekomend aandeel in het technisch resultaat zal na de uitlooperperiode van twee jaar tussen fonds en verzekeraar worden verrekend.

Met ingang van 1 januari 2013 heeft het fonds een risicoverzekering voor arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico afgesloten.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities, rekening houdend met directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

De volgende zaken zijn van belang met betrekking tot het liquiditeitsrisico:

- de uitgaande uitkeringen overtreffen het niveau van de premies, en
- ultimo 2014 zijn er voldoende obligaties die onmiddellijk te gelde kunnen worden gemaakt om een eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Circa 1,5% van de portefeuille is belegd in het CBRE Eurosiris fonds (vastgoed). Deze belegging is niet op korte termijn liquide te maken. Als onderpand voor de OTC-derivaten wordt gebruik gemaakt van staatsobligaties.

Concentratierisico (S8)

Grote posten binnen de beleggingsportefeuille zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. In beginsel wordt alleen een concentratierisico aangehouden indien er

binnen de vastrentende waarden portefeuille landenconcentraties zijn die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaken en daarnaast een rating krijgen van S&P die slechter dan AAA is. Deze posten zijn opgenomen in risicoparagraaf in de jaarrekening.

Inflatierisico

Het pensioenfonds kent een voorwaardelijk toeslagenbeleid en communiceert dit beleid, conform wettelijke voorgeschreven formuleringen, naar alle deelnemers, slapers en gepensioneerden. Door die communicatie is de kans zeer gering dat verwachtingen worden gewekt en juridische claims moeten worden gehonoreerd. Aangetoond is dat het toeslagenbeleid, ook in financieel mindere tijden, consequent wordt uitgevoerd.

Niet financiële risico's

Sponsorrisico

Het pensioenfonds heeft een directe economische en contractuele band met de werkgever als sponsor van het pensioenfonds. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor het pensioenfonds, de zogenaamde sponsorrisico's. Voorbeelden van sponsorrisico's zijn onder meer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenverstrengeling tussen het pensioenfonds en de sponsor. Het bestuur is zich ervan bewust dat het fonds voor de financiering van de pensioenregelingen grotendeels afhankelijk is van bijdragen van de werkgever en derhalve van de bedrijfsresultaten van de onderliggende onderneming die zijn commerciële activiteiten ontplooit in de tabaksindustrie.

Omgevingsrisico

Hieronder worden risico's verstaan als gevolg van externe veranderingen. Gedacht kan worden aan veranderingen in de maatschappelijke wens om duurzaam te beleggen. Ook het niet naar behoren functioneren van mondiale financiële systemen (de internationale markten), waardoor bijvoorbeeld beleggingen niet langer verhandelbaar zijn en zelf, al dan niet tijdelijk, hun waarde verliezen, kan als een risico worden beschouwd. Het bestuur acht dit soort risico's voor het fonds niet beheersbaar.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. Het bestuur heeft de operationele risico's beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties, die bij de uitvoering betrokken zijn, op de gebieden zoals interne organisatie, procedure, processen en controles en kwaliteit van de geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek door het bestuur getoetst.

De operationele uitvoering geschiedt door AZL. Door AZL is een ISAE3402 rapportage afgegeven. Hiermee toont AZL aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan dat de uitvoering van de in de rapportage vermelde processen 'in control' is. Ook de fiduciair vermogensbeheerder ING IM ICS heeft een ISAE3402 rapportage afgegeven. De ISAE3402 rapportages van beide partijen worden jaarlijks in het bestuur behandeld. Het bestuur is op grond hiervan van oordeel van de operationele risico's voldoende worden beheerst. Zie hierover ook de hierna volgende paragraaf over de uitbestedingsrisico's.

Uitbestedingsrisico's

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het bestuur heeft daardoor geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d.

Het bestuur erkent daarnaast dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan artikel 34 van de PW. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden ten minste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie, de autorisatie en procuratiessystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie.

Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee kwaliteitsgaranties tegemoet te komen heeft AZL er enkele jaren geleden voor gekozen om gecertificeerd te worden volgens de richtlijnen van SAS 70. Inmiddels bestaat SAS70 niet meer en is dit per 15 juni 2011 vervangen door de ISAE3402-rapportage. Belangrijke verschillen tussen beide rapportages zijn de vereiste verklaring van het management in de ISAE3402-rapportage, de zogenaamde management assertion, en daarnaast het uitvoeren van risicoanalyses. Daar AZL vanaf 2010 beschikt over een zogenaamde In Control Statement heeft de overgang naar ISAE3402 voor AZL weinig impact gehad.

Ook de ISAE3402-rapportage bestaat uit een type I en een type II verklaring en ook hier worden alleen processen beschreven welke de financiële verantwoording raken.

Ook voor 2014 heeft AZL een ISAE3402 type II rapportage en geeft de directie wederom een In Control Statement af. Het overleggen van de ISAE3402-rapportage komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie. Voor de meeste relevante processen is een beschrijving van de AO/IC opgesteld, die heeft geleid tot een beschrijving van de beheersingsmaatregelen voor de betreffende processen.

Met ING IM ICS is een fiduciair vermogensbeheerovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst zijn onder meer afspraken gemaakt over periodieke rapportages en verantwoording aan het bestuur over uitgevoerde werkzaamheden en zijn zogenoemde service level agreements (SLA's) opgenomen. Binnen het door het bestuur vastgestelde beleidsmatige kader wordt door ING IM ICS uitvoering gegeven aan het beleggingsbeleid. Daarnaast heeft ING IM ICS een adviserende en beleidsvoorbereidende rol richting de BCV en het bestuur. ING IM ICS heeft een zogenaamd Integrated Control Framework (ICF) geïmplementeerd. Dit ICF beschrijft alle relevante bedrijfsprocessen met de daarbij behorende risico's en beheersingsmaatregelen die de risico's mitigeren. Een van de uitkomsten van het ICF is het ISAE 3402 rapport (tot en met 2010 was dit het SAS70 rapport) welke jaarlijks wordt uitgegeven. Voor 2014 heeft ING IM ICS opnieuw een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld. Deze rapportage is aan het bestuur beschikbaar gesteld. Voorts wordt het bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

IT-risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfondsen. Omdat SNP de pensioenadministratie, het vermogensbeheer en de financiële administratie heeft uitbesteed, is dit risico tot een uitbestedingsrisico geworden.

Integriteitsrisico

DNB verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding, een en ander in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen. SNP heeft een gedragscode en een compliancebeleid. Beide zijn een wettelijke verplichting. Een regeling voor omgang met integriteitgevoelige functies komt relatief weinig voor. DNB toetst voorts nieuwe bestuursleden.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen. Eén risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een ander risico is dat men als fondsbestuurder in persoon kan worden aangesproken. Een derde risico betreft het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid; dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een vierde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vijfde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het fonds heeft ingehuurd. Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft het bestuur de volgende maatregelen genomen:

1. Het fonds heeft AZL als bestuursadviseur aangesteld. AZL toetst bij wetwijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor aan het bestuur.
2. Statutair is vastgelegd dat het fonds de aansprakelijkheid voor geleden schade van het bestuur of individuele bestuursleden overneemt. Hierop wordt een uitzondering gemaakt indien sprake is van opzet of grove schuld, de bestuurder persoonlijk winst of voordeel heeft behaald en de schade voortvloeit uit een misdrijf.
3. Het fonds ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
4. Het fonds werkt volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte communicatiemomenten.
5. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken.

Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaire en accountant. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. In het algemeen draagt het bestuur er zorg voor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te kunnen dragen. De hierboven genoemde risico's zijn niet limitatief maar de juiste afdekking van deze genoemde risico's geven wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het pensioenfonds.

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers ¹⁾	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2013	299	452	659	1.410
Mutaties door:				
Ontslag met premievrije aanspraak	-4	4	0	0
Waardeoverdracht	0	-1	0	-1
Ingang pensioen	-1	-14	30	15
Overlijden	0	-1	-18	-19
Afkoop	0	0	-1	-1
Andere oorzaken	0	-3	-7	-10
Mutaties per saldo	-5	-15	4	-16
Stand per 31 december 2014	294	437	663	1.394

Specificatie pensioengerechtigden

	2014	2013
Ouderdomspensioen	467	464
Nabestaandenpensioen	191	189
Wezenpensioen	5	6
Totaal	663	659

1) Inclusief arbeidsongeschikten.

Beleggingen

Beleggingen – Algemeen

Terugblik

Economie

De wereldeconomie lijkt in 2014 geleidelijk aan te trekken. De groei komt naar verwachting uit op 2,9%; dit is een lichte verbetering ten opzichte van 2013, toen de economische groei 2,8% bedroeg.

De economische groei werd met name gevoed door sterke prestaties van de private sector in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Hier gaven de verbeterende arbeidsmarkt en de positieve beursontwikkelingen de bestedingen een stevige impuls.

In Japan en de eurozone stelde de groei juist teleur.

De groei in opkomende economieën bleef gematigd. De olieprijs ging omlaag en was sprake van oplopende geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten en Oekraïne.

De wereldwijde inflatie bleef in 2014 onder controle dankzij de lagere energieprijzen en onbenutte capaciteit. De inflatie daalde tot 2,7% in 2014. In 2013 bedroeg de wereldwijde inflatie 2,9%.

De centrale banken speelden in 2014 wereldwijd een hoofdrol. In oktober stopte de Amerikaanse Fed na meer dan vijf jaar met het opkopen van staatsobligaties ('QE'). De centrale bank in Japan breidde haar QE-programma juist uit om de inflatie te stimuleren.

De Europese Centrale Bank (ECB) verlaagde het belangrijkste rentetarief tot 0,05% en is voornemens om 1 triljoen euro extra in de economie te pompen om de groei en de inflatie te stimuleren.

Politiek

Politiek gezien was 2014 een roerig jaar.

De Schotten stemden in september op een referendum tegen onafhankelijkheid van het Verenigd Koninkrijk. In de Verenigde Staten wonnen de Republikeinen een meerderheid in het Congres bij tussentijdse verkiezingen in november. En op 14 december behield de Liberaal-Democratische Partij van premier Abe de meerderheid in het Japanse Lagerhuis. In diverse belangrijke opkomende landen (zoals India, Zuid-Afrika, Indonesië, Turkije en Brazilië) vonden verkiezingen plaats. Deze zorgden voor hoop op hervormingen die de economische activiteit kunnen stimuleren.

Ook de geopolitieke spanningen laaiden in 2014 op. In maart nam Rusland de Oekraïense regio de Krim in, terwijl pro-Russische separatisten verschillende steden in het oosten van Oekraïne bezetten. En in september 2014 begonnen de Verenigde Staten en haar bondgenoten in Syrië en Irak met luchtaanvallen op doelwitten van de Islamitische Staat.

Financiële markten

Ondanks aanhoudende zorgen om de mondiale groei en geopolitieke spanningen was 2014 gunstig voor beleggers. Een langzaam aantrekkende economische groei, dalende inflatie en soepel monetair beleid zorgden in de financiële markten voor een zoektocht naar rendement. Met name (staats)obligaties, aandelen en vastgoed wisten daarvan te profiteren.

De beleggingsrendementen werden in 2014 beïnvloed door valutaschommelingen. De Amerikaanse dollarindex, die de waarde van de dollar afzet tegen een mandje met belangrijke valuta's, steeg in 2014 naar het hoogste niveau in negen jaar.

De aandelenmarkten presteerden met een waardestijging van bijna 20% in euro's in 2014 goed. Dit betekent een voortzetting van de opwaartse trend die in 2009 na de financiële crisis werd ingezet. Aandelen kregen steun van sterke winstcijfers, dividendgroei en een toenemend ondernemersvertrouwen. Vooral Amerikaanse aandelen presteerden goed.

Tegen de meeste verwachtingen in daalde de obligatierente in de Verenigde Staten en Duitsland naar nieuwe dieptepunten. In de Verenigde Staten kwam dit door een onverwachte afname van de leenbehoefte van de Amerikaanse overheid. De lagere rente in Duitsland had te maken met de lage inflatie en zwakke economische activiteit in de eurozone, het vooruitzicht van nieuwe monetaire

acties van de Europese Centrale bank om de groei te stimuleren en de zoektocht door beleggers naar "safe havens" (veilige havens) in een omgeving die wordt gekenmerkt door geopolitieke onzekerheid.

Vooruitzichten

Economie

Wij verwachten dat de wereldeconomie in 2015 verder zal aantrekken.

De Amerikaanse economie is het meest veerkrachtig. We gaan uit van een hoger dan trendmatige groei dankzij een verdere verbetering van de arbeids- en huizenmarkten en gunstige financiële condities.

De fundamentals in de eurozone zijn minder goed dan de Verenigde Staten. De regio zal naar verwachting echter niet opnieuw in een recessie belanden. Minder geopolitiek risico en een grotere risicobereidheid kunnen gunstig zijn voor het sentiment, terwijl een lagere wisselkoers en lagere olieprijs de activiteit zouden moeten stimuleren.

De Japanse economie zal aantrekken dankzij afstemming van het monetaire en fiscale beleid. De consumentenbestedingen zullen een impuls krijgen van de sterke groei van de werkgelegenheid en de daling van de yen belooft veel goeds voor de bedrijfswinsten en de export.

Omdat de Chinese vraag blijft afnemen en de wereldhandel maar langzaam groeit, zal de export opkomende markten niet kunnen redden. Deze landen kunnen alleen via hervormingen de economie aanjagen. Op dit moment zijn hervormingen in vijf opkomende landen een belangrijk thema: Mexico, India, Thailand, Egypte en Indonesië. In andere opkomende economieën beperken structurele problemen en een krap financieel klimaat het groeipotentieel. Landen die grondstoffen produceren, hebben last van dalende prijzen. De regio houdt ook last van geopolitieke risico's, vooral in verband met het conflict tussen Oekraïne en Rusland en de spanningen in het Midden-Oosten.

We zien in 2015 op- en neerwaartse risico's. Volgens ons is het belangrijkste opwaartse risico dat de wereldeconomie het beter zal doen dan verwacht. De Europese groei verzwakt doordat beleidsmakers niet in actie komen, terwijl het groeimomentum in China naar schatting verder zal afnemen. Vanwege de grote afhankelijkheid blijft de situatie in China een groot risico voor de wereldeconomie.

Financiële markten

We verwachten dat centrale banken in 2015 opnieuw prominent in het financiële en economische nieuws zullen zijn. De lage groei, dalende inflatie en het accommoderende beleid van wereldwijde centrale banken zullen de zoektocht naar rendement in de financiële markten waarschijnlijk blijven stimuleren.

Het beleid van de Europese Centrale Bank (in het bijzonder het vooruitzicht op nog meer onconventionele maatregelen) en de blijvend lage inflatie, zwakke economische groei en geopolitieke onzekerheid dragen bij aan aanhoudende neerwaartse druk op de Europese obligatierentes. Het is daarom waarschijnlijk dat de Duitse kapitaalmarktrente in de nabije toekomst niet aanzienlijk zal stijgen.

Een klimaat van gematigde economische groei, beter dan verwachte bedrijfswinsten en een soepel monetair beleid blijft gunstig voor aandelen. Bovendien blijven de bedrijfsbalansen sterk en aandelen zijn verre van duur in vergelijking met andere beleggingscategorieën.

Amerikaanse bedrijven krijgen waarschijnlijk meer te maken met de sterke Amerikaanse dollar, terwijl Japanse en Europese bedrijven hiervan moeten kunnen profiteren.

Beleggingen – fondsspecifiek

De portefeuille van het pensioenfonds is onderverdeeld in een zogenaamde matching en return portefeuille. De matchingportefeuille heeft als doel een bepaald gedeelte van het rendement van de Voorziening Pensioen Verplichting (VPV) te matchen. Deze portefeuille bestaat uitsluitend uit vastrentende waarden als staatsobligaties, bedrijfsobligaties met hoge kredietwaardigheid, en rentederivaten. De return portefeuille belegt in obligaties van opkomende landen, bedrijfsobligaties met een lage kredietwaardigheid, aandelen en vastgoed.

Absoluut rendement

De totale portefeuille heeft over 2014 een rendement behaald van 20,7%. De sterk gedaalde rente zorgde hierbij voor de grootste positieve bijdrage aan het rendement. Het effect van de dalende rente komt vooral naar voren in het hoge rendement op de matchingportefeuille van 27,0%. Ook de return portefeuille droeg met 8,5% positief bij aan het rendement. Binnen de return portefeuille behaalden alle beleggingscategorieën een positief rendement. Gunstig was hierbij vooral het rendement van 16,5% op de aandelenportefeuille. Geholpen door de relatief gunstige economische ontwikkeling in de VS werd op Amerikaanse aandelen een rendement behaald van 25,9%. Daarnaast lieten aandelen in opkomende markten een sterk herstel zien. In 2013 werden op deze regio nog sterk negatieve rendementen geboekt.

Bij een tegenvallende economische groei deden Europese aandelen het in 2014 met een rendement van 6,9% duidelijk minder goed.

Vanwege de lage rente werden beleggers ook in 2014 gedreven naar de meer risicovolle beleggingen binnen de vastrentende waarden. Door deze zogenaamde zoektocht naar yield werden er op de bedrijfsobligaties met lage kredietwaardigheid en de obligaties uit de opkomende markten positieve rendementen behaald.

Een negatieve bijdrage van 4,1% aan het totale rendement ontstond vanwege het afdekken van het valutarisico. De relatief zwakke economische ontwikkeling in het Eurogebied en de verwachting dat de ECB langer dan de Amerikaanse Fed de rente dicht bij 0% zal houden, zorgde voor een daling van de Euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar.

Relatief rendement

Het portefeuilleresultaat van 20,7% was in 2014 sterk vergelijkbaar met het rendement op de benchmark (20,6%). Het negatieve relatieve resultaat op de return portefeuille werd hierbij meer dan gecompenseerd door een positief relatief resultaat op de matching portefeuille. Het jaar 2014 bleek voor de meeste actieve managers een moeilijk jaar. De actieve belegging in aandelen opkomende markten was hierbij een positieve uitzondering.

Beleggingsbeleid

Het strategische beleggingsbeleid bleef in 2014 ongewijzigd. Het tactische beleid heeft in 2014 tot zeer weinig aanpassingen in de portefeuille geleid. Een van de weinige aanpassingen betrof een actieve verschuiving van credits en high yield naar obligaties van opkomende landen. Gedurende geheel 2014 bleef de afdekking van het renterisico dicht bij de strategische renteafdekking van 70%.

Uitsluitingenbeleid

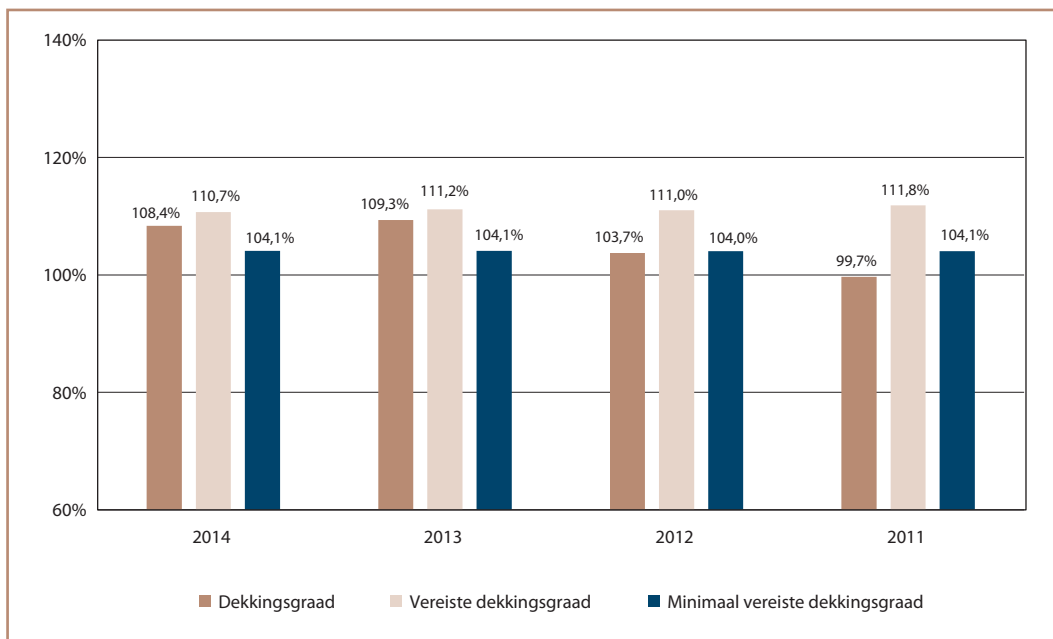
Het uitsluitingenbeleid bleef in 2014 ongewijzigd. Het pensioenfonds heeft belangen in enkele beleggingsfondsen (de ING multimanager equity fondsen), waarin een actief uitsluitingenbeleid wordt gevoerd op grond van uitgangspunten voor verantwoord beleggen. De gehanteerde uitsluitingcriteria in deze fondsen zijn kernrechten van de mens, ernstige vormen van kinderarbeid, dwangarbeid, zware milieuvervuiling, controversiële wapens, geen vrijheid van vakvereniging, dwangarbeid en betrokkenheid bij corruptie.

Eind 2014 stonden voor wat betreft Europa 27 ondernemingen op de uitsluitingslijst, in de Noord Amerika betrof het 24 ondernemingen. Op 1 januari 2013 is nieuwe wetgeving omtrent beleggingen in clustermunten in werking getreden. De beleggingen van het SNP voldoen aan deze wetgeving.

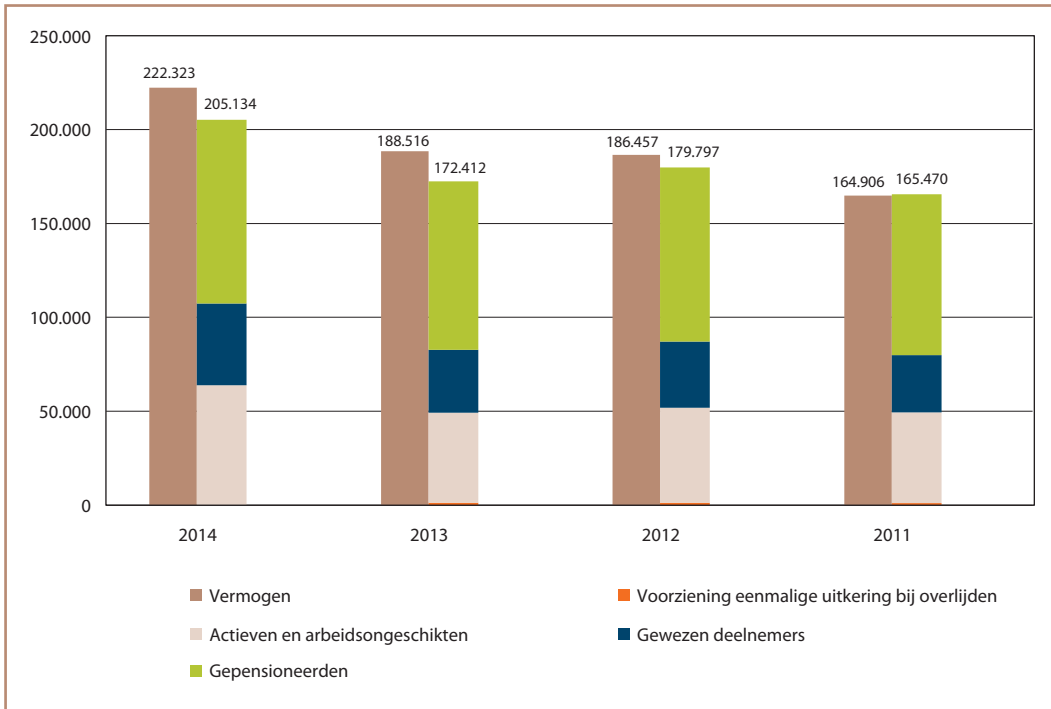
Samenvatting actuariel verslag

Financiële positie

De dekkingsgraad van het fonds daalde van 109,3% ultimo 2013 naar 108,4% ultimo 2014. De dekkingsgraad ultimo 2014 is lager dan de vereiste dekkingsgraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2014 in een reservetekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien. De dekkingsgraad is gebaseerd op een technische voorziening waarbij de voorgeschreven rentetermijnstructuur is gebruikt voor de verdiscontering. Er is conform de voorschriften van DNB gerekend met een driemaandsmiddeling en daarnaast is er gebruik gemaakt van de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek.

De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening(en) weer. Met ingang van 2014 is de voorziening eenmalige uitkering bij overlijden niet meer separaat verantwoord, maar verdeeld over de verschillende groepen deelnemers.

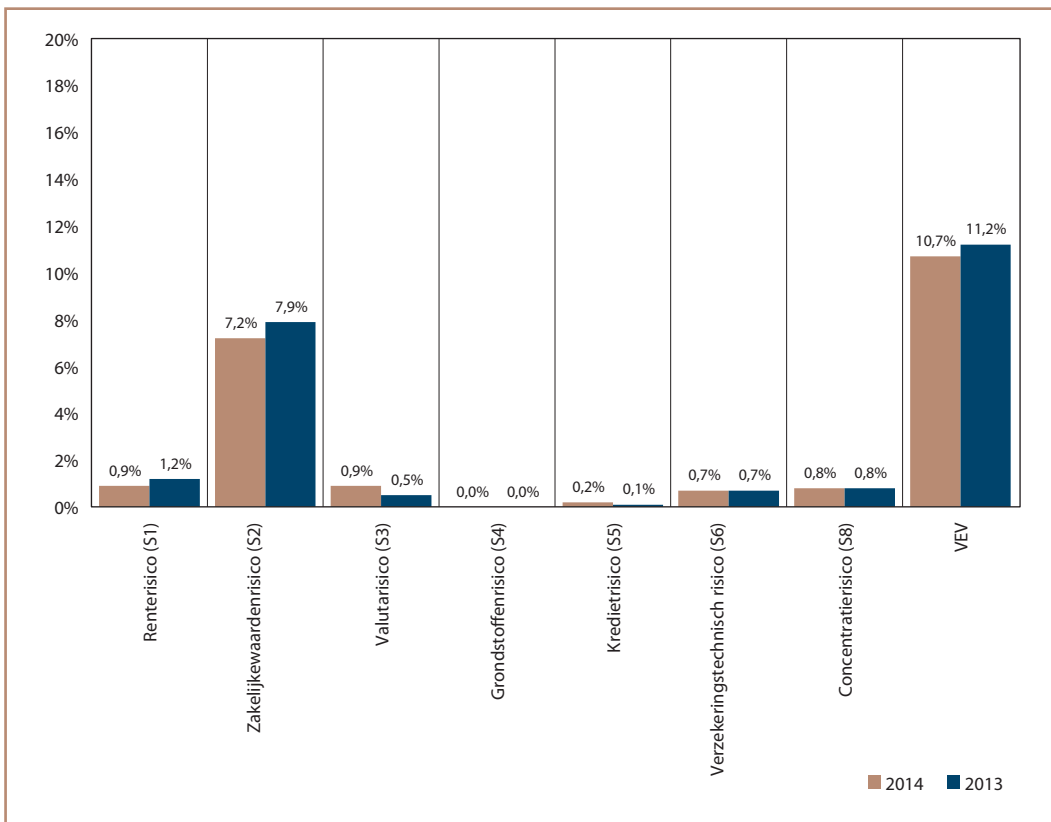

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,1% ultimo 2014. De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2014 bedraagt de vereiste dekkinggraad 110,7% op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en 109,8% op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille.

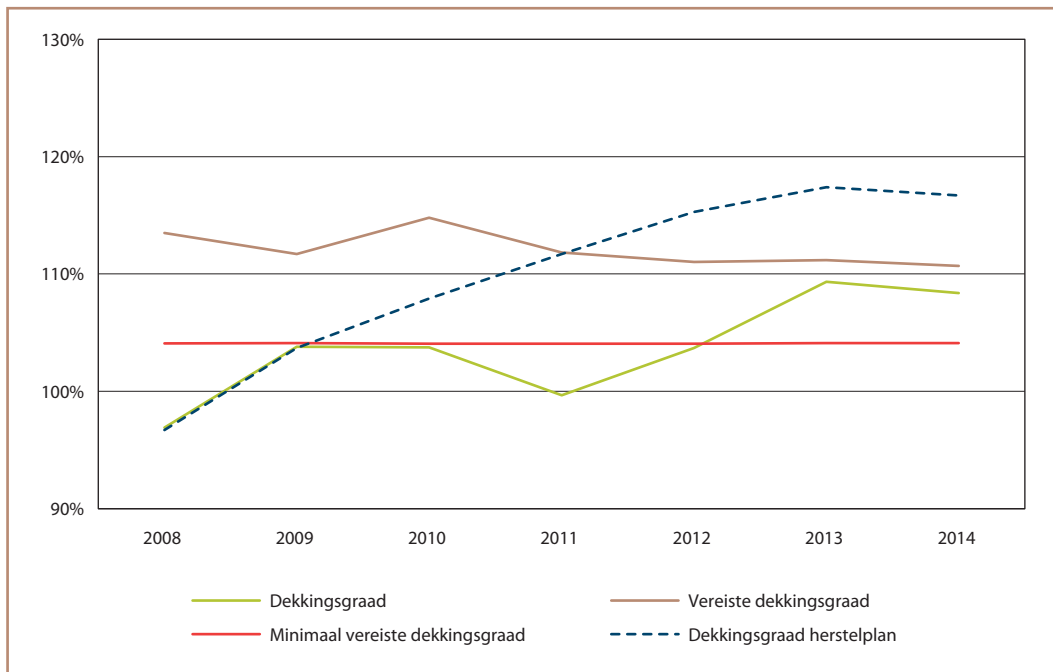
Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkinggraad ultimo 2014 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide berekeningen. De vereiste dekkinggraad ultimo 2014 is dus 110,7%.

De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekkinggraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2013 en 2014.

Herstelplan

Het fonds verkeert ultimo 2014 in een reservetekort en heeft een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad, zoals dit in het herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkinggraad tot en met ultimo 2014 en de (minimaal) vereiste dekkinggraad tot en met ultimo 2014.

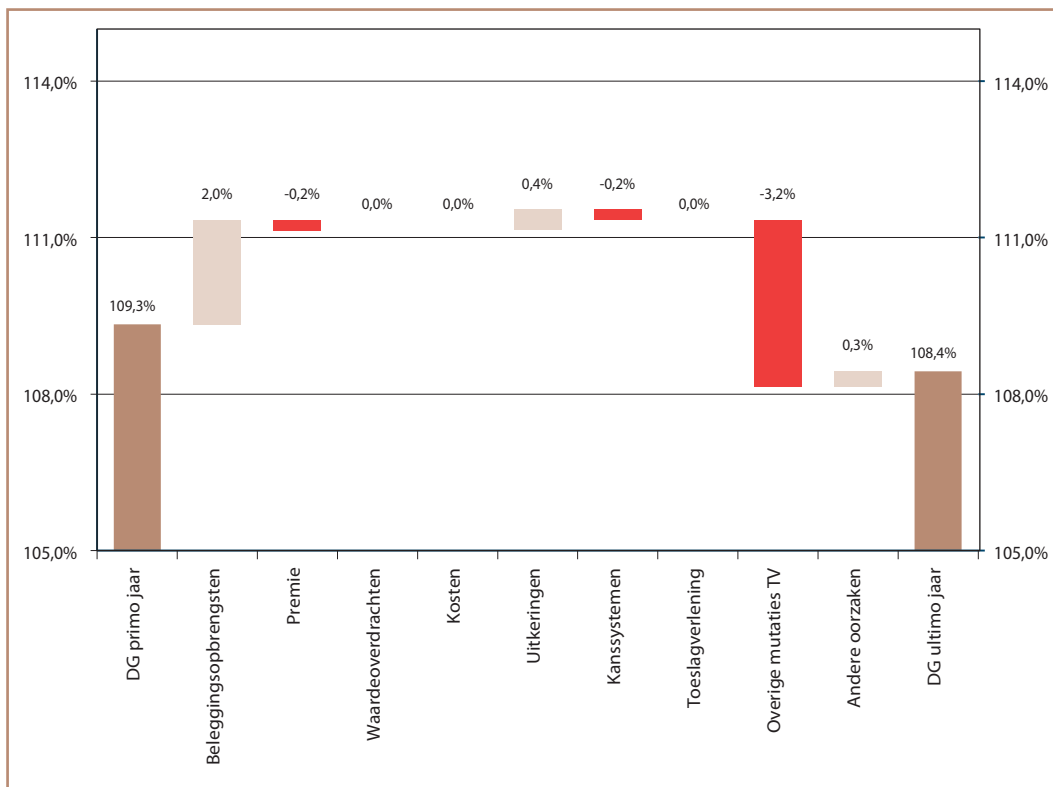

Het fonds loopt achter op het oorspronkelijke herstelplan. Naast de vergelijking met het oorspronkelijke herstelplan is het van belang om te kijken naar de evaluatie van het herstelplan. Het fonds heeft de voortgang van het herstel voor het laatst begin 2014 geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zou ultimo 2014 een dekkinggraad van 110,7% worden verwacht. De werkelijke dekkinggraad ultimo boekjaar 2014 is 108,4%, waardoor het fonds achterloopt op het verwachte herstel.

Met de invoering van het nieuwe Financiële Toetsingskader per 1 januari 2015 is het lopende herstelplan vervallen. Indien het fonds onder de nieuwe regelgeving zich in reservetekort bevindt, moet het fonds uiterlijk 1 juli 2015 een nieuw herstelplan indienen.

Analyse van het resultaat

De daling van de dekkingsgraad van 0,9%-punt in 2014 volgt uit het positieve resultaat van 1.085 in het boekjaar. Hoewel er sprake is van een positief resultaat daalt de dekkingsgraad omdat de relatieve toename van de technische voorziening groter is dan de relatieve toename van het vermogen. In 2013 was er een positief resultaat van 9.444. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

De component overige mutaties TV omvat de wijziging van de sterftegrondslagen en kostenvoorziening. Het Actuariel Genootschap heeft in 2014 een nieuwe overlevingstafel gepubliceerd, de Prognosetafel AG2014. Het fonds is ultimo 2014 overgestapt op deze overlevingstafel, wat geleid heeft tot een daling van de technische voorzieningen met ongeveer 0,4%. Daarnaast heeft het fonds ultimo 2014 de kostenvoorziening aangepast aan de meest recente inzichten. De technische voorzieningen zijn hierdoor met ongeveer 3,0% gestegen. Per saldo is de aanpassing van de actuariële grondslagen verantwoordelijk voor de grootste negatieve impact op de dekkingsgraad.

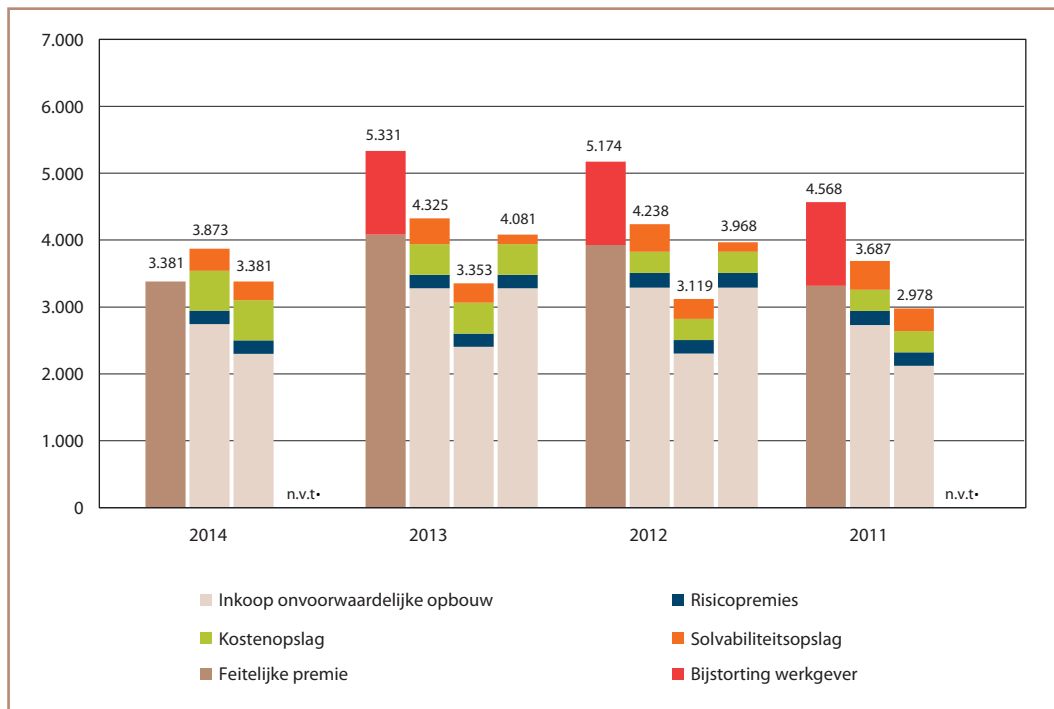
De component beleggingsopbrengsten omvat zowel de resultaten op de beleggingen als de benodigde intrest voor de voorziening en de wijziging van de rentetermijnstructuur. Deze component heeft de voornaamste positieve bijdrage geleverd aan de dekkingsgraad.

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende premie over 2014 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, rekening houdend met een rente van 3,67%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt 3.381. De feitelijk betaalde premie is met 3.381 gelijk aan de gedempte kostendeekkende premie.

Omdat het fonds ultimo 2013 niet in een dekkingstekort verkeerde, hoeft de totale premie over 2014 niet bij te dragen aan het herstel van het fonds, zoals wel in 2012 en 2013 het geval was.

De feitelijk betaalde premie, de zuivere kostendeekkende premie, de gedempte kostendeekkende premie en de premie met bijdrage aan herstel zijn achtereenvolgens in onderstaande grafiek weergegeven. Deze premies zijn gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

Toekomstparagraaf

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op de wijzigingen die vanaf 2015 van kracht zijn voor pensioenfondsen in het kader van het nieuwe Financiële Toetsingskader (nieuwe FTK).

Toekomstbestendig pensioenstelsel

Met de (fiscale) wijzigingen in de wet- en regelgeving is per 1 januari 2015 de fiscaal gefaciliteerde opbouw verder beperkt. De belangrijkste wijzigingen zijn de verlaging van de maximale opbouwpercentages voor pensioen en de aftopping van het pensioengevend jaarsalaris op €100.000,-. Boven de €100.000,- is pensioenopbouw niet meer fiscaal gefaciliteerd via de zogeheten omkeerregeling.

Naast deze wijzigingen is het nieuwe FTK per 1 januari 2015 van kracht geworden. Het nieuwe FTK omvat de financiële eisen waaraan pensioenfondsen moeten voldoen. Belangrijkste doel van de nieuwe regels is een robuust toekomstbestendig pensioenstelsel waarin het pensioenvermogen van de deelnemer stabiel wordt beheerd en een evenwichtige verdeling van lusten en lasten plaatsvindt tussen generaties.

Beleidsdekkingsgraad

Het nieuwe FTK leidt tot een compleet contract waarin fondsbeslissingen minder afhankelijk zijn van dagkoersen. Sociale partners en pensioenfondsen dienen vooraf openlijk te communiceren over de verdeling van financiële risico's tussen jongeren en ouderen. Zo dient de dekkingsgraad gedefinieerd te worden, waarboven volledige indexatie wordt verleend en dient vastgelegd te worden welke maatregelen genomen worden bij een lage dekkingsgraad. Het gaat hierbij om de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad, genaamd de beleidsdekkingsgraad. Het pensioenfonds baseert zijn beslissingen op de beleidsdekkingsgraad. Het fonds is hierdoor minder gevoelig voor dagkoersen. Mede aan de hand van de beleidsdekkingsgraad wordt bepaald of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert, of een pensioenverlaging noodzakelijk is en of toeslagverlening gegeven kan worden.

Toeslagverlening

Toeslagen mogen verleend worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Daarnaast moet de gegeven toeslag toekomstbestendig zijn. Dit betekent dat het eigen vermogen boven de beleidsdekkingsgraad hoog genoeg moet zijn om de toegezegde toeslagverlening ook in de toekomst te kunnen financieren. In de praktijk impliceert dit voor een gemiddeld pensioenfonds dat een toeslag van 1% mogelijk wordt bij een beleidsdekkingsgraad van 120% en een toeslag van 2% bij een beleidsdekkingsgraad van 130%.

Premie

Om fluctuaties in de hoogte van de premie te voorkomen blijft het mogelijk om de kostendekkende premie vast te stellen met een methodiek van premiedemping. Deze demping kan daarbij plaatsvinden op basis van een 10-jaarsgemiddelde rente of op basis van een prudent verwacht rendement. Wordt voor de laatste optie gekozen dan is er een opslag nodig voor financiering van de indexatie bij middelloonregelingen. Tot slot vervalt de DNB-beleidsregel dat de premie, in het geval van een dekkingstekort, moet bijdragen aan herstel.

Nieuwe herstelplansystematiek

Een pensioenfonds moet een herstelplan indienen wanneer de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid ligt. Dit moet binnen 3 maanden na constatering van het tekort. Alleen als het tekort per 1 januari 2015 is vastgesteld, dan dient het pensioenfonds het herstelplan voor 1 juli 2015 bij DNB in.

Doel van deze nieuwe systematiek voor herstelplannen is dat de gevolgen van dalingen in de beleidsdekkingsgraad direct worden vertaald in het nemen van maatregelen, zoals het aanpassen van de premie, het verlagen van de toeslag of in het uiterste geval een pensioenverlaging. De maatregelen mogen over maximaal 10 jaar worden gespreid, ze moeten generatie-evenwichtig zijn en een

pensioenfonds moet binnen 10 jaar weer terug zijn op het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Elk jaar wordt de financiële situatie van het fonds bezien; is de beleidsdekkingsgraad na 1 jaar lager dan de vereiste dekkingsgraad, dan dient het pensioenfonds een herstelplan in, waaruit blijkt hoe het fonds weer binnen 10 jaar herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Het herstelplan vervalt zodra de beleidsdekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad. Tot slot wordt een belangrijke regel geïntroduceerd en dat is dat de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds niet langer dan vijf achtereenvolgende jaren onder de minimaal vereiste dekkingsgraad mag liggen. Indien dit wel het geval is en de actuele dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad dan dient de actuele dekkingsgraad direct teruggebracht te worden naar de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit kan door een bijstorting van de werkgever of door een pensioenverlaging te laten plaatsvinden.

Pensioenverlaging

Om weer financieel solvabel te worden, blijven pensioenverlagingen het laatste redmiddel. Zijn er geen maatregelen meer voorhanden, is de beleidsdekkingsgraad 5 jaar achter elkaar lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad én is de actuele dekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad dan moet het pensioenfonds de pensioenen verlagen. Ook als een pensioenfonds in een herstelsituatie niet binnen 10 jaar naar het vereist eigen vermogen kan toegroeien moet het pensioenfonds de pensioenen verlagen. De pensioenverlaging mag over een periode van maximaal 10 jaar worden gespreid en moet ten minste tijdsevenredig plaatsvinden. Heeft een pensioenfonds een sterk vergrijsd deelnemersbestand, is het voornemens te liquideren of is er een grote waardeoverdracht aanstaande, dan kan DNB het pensioenfonds verplichten de hersteltermijn te verkorten.

Het inhalen van toeslagverlening en het herstellen van pensioenverlagingen

Om in het verleden gemiste toeslagverlening in te halen en om pensioenverlagingen te herstellen, gelden soortgelijke voorwaarden. Ten eerste moet er voldoende vermogen aanwezig zijn om de reguliere toeslagambitie in de toekomst te kunnen geven. Daarnaast mag slechts één vijfde deel van het overschot gebruikt worden voor inhaalindexatie of voor herstel van een pensioenverlaging. Het overschot is daarbij gedefinieerd als het verschil tussen de beleidsdekkingsgraad en de benodigde dekkingsgraad om volledig te indexeren of het verschil tussen de beleidsdekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad. Het kleinste verschil is leidend voor het inhalen van toeslagverlening of voor het herstellen van een pensioenverlaging.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets toetst de financiële opzet van het fonds en toetst of het verwachte pensioenresultaat voldoet aan de door het fonds zelf gestelde normen onder meerdere scenario's. Het pensioenfonds zelf definieert hoe ver het pensioenresultaat mag wegzakken. Blijkt uit de haalbaarheidstoets dat het verwachte pensioenresultaat niet voldoet aan deze norm, dan moet dit gecommuniceerd worden aan de achterban én sociale partners en leidt dit er mogelijk toe dat het pensioencontract herzien wordt.

Vereist eigen vermogen onder het nieuwe FTK

Het vereist eigen vermogen stijgt ten opzichte van het vereist eigen vermogen onder het oude FTK. Dat komt door de gewijzigde rekenregels, waarmee onder het nieuwe FTK het vereist eigen vermogen vastgesteld wordt. Het vereist eigen vermogen blijft een belangrijk criterium, omdat het onder andere een rol speelt bij de premiestelling, de beoordeling of het fonds zich in een herstelsituatie bevindt, de beoordeling of het fonds een pensioenverlaging moet doorvoeren en of een toeslag verleend mag worden.

Groningen, 19 juni 2015

W.J.L. Smink

Y. Faber

R. Viring

E. Tammens

M.O.R. van Klinken

G.C. van der Veen

Verantwoordingsorgaan

Oordeel van het verantwoordingsorgaan over het door het bestuur gevoerde beleid en het handelen van het bestuur in 2014

Inleiding

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd en over de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur zoals bedoeld in het Besluit uitvoering Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling van 18 december 2006.

Het verantwoordingsorgaan is op grond van artikel 2, 1e lid, van het reglement van het verantwoordingsorgaan, bevoegd om jaarlijks een oordeel te geven over:

- het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder de bevindingen van de visitatie commissie,
- het door het bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar,
- beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben,
- de naleving van de principes voor goed fondsbestuur als bedoeld in artikel 33, 2e lid van de Pensioenwet.

Verantwoording

Het verantwoordingsorgaan heeft zich een oordeel kunnen vormen aan de hand van:

- de periodiek verstrekte informatie over de financiële ontwikkeling van het fonds,
- de notulen en rapporten van de bestuursvergaderingen,
- het concept jaarverslag en de concept jaarrekening,
- de concept rapporten van de interne en externe actuaris,
- het concept rapport van de externe accountant,
- het rapport van de visitatie commissie.

Op vrijdag 22 mei 2015 heeft het bestuur, in een gezamenlijke vergadering met het verantwoordingsorgaan, verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid.

Oordeel van het verantwoordingsorgaan

Alle eigen bevindingen, de bevindingen van de actuarissen, accountant en de visitatiecommissie in overweging nemende, oordeelt het verantwoordingsorgaan positief over het handelen van het bestuur inzake het gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van principes voor goed pensioenfondsbestuur.

R.A. Schut (voorzitter)
T.A.A. Afman (secretaris,
H.R.D. Drent
H. Elzenga

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het oordeel en de conclusie van het verantwoordingsorgaan over haar handelen ten aanzien van het gevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst en kan zich hierin vinden. Het bestuur ziet uit naar een goede samenwerking met het verantwoordingsorgaan in de komende jaren.

Visitatiecommissie

Samenvatting van het Rapport 2014 bevindingen Visitatiecommissie Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds

Met de invoering van de Pensioenwet zijn nadere eisen gesteld aan het interne toezicht bij pensioenfondsen. Met de inwerkingtreding van de Code Pensioenfondsen (1 januari 2014) als vervanging voor de in 2005 geïntroduceerde Principes voor goed pensioenfondsbestuur en de Wet versterking bestuur pensioenfondsen (per 1 juli 2014) zijn voornoemde eisen op een aantal aandachtsgebieden nog nadere aangescherpt, met name op het gebied van de governance van het Fonds. De naleving van de Code Pensioenfondsen maakt onderdeel uit van de visitatie.

Het intern toezicht heeft betrekking op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken bij pensioenfondsen. Een adequate risicobeheersing en een evenwichtige belangenafweging door het bestuur staan daarbij centraal.

Bij de laatste algehele visitatie in 2013 heeft de visitatiecommissie onder meer kunnen vaststellen dat het Fonds over een adequate governancestructuur beschikt en dat er ook sprake is van een grote betrokkenheid van het bestuur en verantwoordingsorgaan bij het reilen en zeilen van het Fonds.

De visitatiecommissie heeft kunnen vaststellen dat het bestuur de implementatie van de wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen op een adequate wijze heeft ingevuld. Het bestuur heeft gekozen voor (handhaving van) de paritaire bestuursstructuur. Met betrekking tot de naleving van de Code Pensioenfondsen zal het bestuur in het jaarverslag 2014 nader verantwoording afleggen. In dit kader doet de visitatiecommissie nog de aanbeveling om de missie, visie en strategie van het fonds te concretiseren in nader vastgestelde beleidsuitgangspunten ter toetsing van het toekomstig beleid.

Een belangrijk aandachtspunt voor het bestuur is de toekomst van het Fonds. Het Fonds is door DNB ook vanwege het gesloten karakter van het Fonds gekenmerkt als een kwetsbaar pensioenfonds. Voor 1 september 2015 moet het Fonds voor DNB een kwetsbaarheidsanalyse opstellen.

De deskundigheid/geschiktheid van bestuur en verantwoordingsorgaan is van een goed niveau. De basis daarvoor is een structurele aanpak. Er bestaat een opleidingsplan om de deskundigheid/geschiktheid op het gewenste niveau te houden.

Risicobeheersing maakt een vast onderdeel uit van de bestuurscyclus. De visitatiecommissie doet daar met betrekking tot het pensioenbeheer de aanbeveling kwalitatieve aspecten wat meer in de toetsing van de kwaliteit van de geleverde diensten te betrekken.

Met betrekking tot de communicatie is de visitatiecommissie van mening dat het Fonds een adequate invulling geeft aan de wettelijk verplichte informatie aan deelnemers en de nodige aandacht heeft voor de informatiebehoefte van de deelnemers. Het verslag van het verantwoordingsorgaan in het jaarverslag zou wat uitgebreider geformuleerd kunnen worden. De visitatiecommissie doet nog de aanbeveling om de Wet pensioencommunicatie te betrekken bij het toekomstig communicatiebeleid.

Utrecht, 13 mei 2015

De visitatiecommissie

Ruud Degenhardt
Dries Nagtegaal
John Ruben

Aanbevelingen visitatiecommissie

De visitatiecommissie heeft in het visitatierapport de volgende aanbevelingen opgenomen:

Governance

- Vastlegging argumenten voor en tegen bij besluitvorming bestuur;
- Concretisering missie, visie en strategie van het Fonds in beleidsuitgangspunten;

Risico's

- Aanvullend scenario ALM ontwikkeling financiële positie Fonds zonder bijstortingsverplichting werkgever;
- Transparante onderbouwing prudent person regel bij beleggingsbeleid;
- Betrekken kwalitatieve aspecten in SLA-overeenkomsten;

Communicatie

- Uitbreiding verslag verantwoordingsorgaan in jaarverslag;
- Betrekken Wet pensioencommunicatie bij toekomstig communicatie beleid;

Reactie van het bestuur:

Het bestuur is de visitatiecommissie erkentelijk voor het uitgevoerde onderzoek. Intern onderzoek door onafhankelijke deskundigen levert naar de mening van het bestuur een meerwaarde op binnen de fondsorganisatie. Ook is het bestuur het verantwoordingsorgaan erkentelijk voor de deelname aan de bespreking die met de visitatiecommissie heeft plaatsgevonden.

Het bestuur zal de gegeven aanbevelingen zorgvuldig in overweging nemen en bespreken met het verantwoordingsorgaan. In het volgende jaarverslag zal over de opvolging van de aanbevelingen worden gerapporteerd.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2014	2013
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	3.265	3.828
Aandelen	62.654	54.353
Vastrentende waarden	136.989	124.226
Derivaten	18.144	6.214
	221.052	188.621
Vorderingen en overlopende activa [2]	2.634	2.564
Liquide middelen [3]	540	770
Totaal activa	224.226	191.955

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2014	2013
Stichtingskapitaal en reserves [4]	17.189	16.104
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	205.134	171.147
Overige technische voorzieningen [6]	0	1.265
	205.134	172.412
Kortlopende schulden en overlopende passiva [7]	1.903	3.439
Totaal passiva	224.226	191.955

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2014	2013
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds [8]		
Directe beleggingsopbrengsten	3.561	3.877
Indirecte beleggingsopbrengsten	34.854	654
Kosten van vermogensbeheer	-378	-350
	38.037	4.181
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [9]	3.425	5.454
Saldo van overdrachten van rechten [10]	-54	-246
Pensioenuitkeringen [11]	-6.659	-6.529
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [12]		
Wijziging rentecurve	-30.497	4.637
Benodigde intresttoevoeging	-647	-624
Toevoeging pensioenopbouw	-2.734	-3.373
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	-1
Overgedragen pensioenverplichtingen	49	263
Toename voorziening toekomstige kosten	-54	-64
Vrijval excassokosten	133	132
Uitkeringen	6.658	6.569
Actuarieel resultaat op sterfte	-599	133
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	0	-145
Actuarieel resultaat op mutaties	247	-184
Toeslagverlening pensioentrekkenden	0	0
Toeslagverlening slapers	0	0
Toeslagverlening actieven	0	0
Overige wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	-5.278	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	0	4
	-32.722	7.347

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2014	2013
Mutatie overige technische voorzieningen [13]	0	38
Herverzekering [14]	-211	-207
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [15]	-731	-593
Overige baten en lasten [16]	0	-1
Saldo van baten en lasten	1.085	9.444
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	1.085	9.444

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2014	2013
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	3.395	6.427
Uitkeringen uit herverzekering	0	-107
Overgenomen pensioenverplichtingen	6	0
	3.401	6.320
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-6.664	-6.508
Overgedragen pensioenverplichtingen	-253	-247
Premies herverzekering	-192	0
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-771	-1.527
	-7.880	-8.282
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	3.711	3.708
Verkopen en aflossingen beleggingen	33.740	484.670
	37.451	488.378
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-32.476	-485.756
Kosten van vermogensbeheer	-726	27
	-33.202	-485.729
Mutatie liquide middelen	-230	687
Saldo liquide middelen 1 januari	770	83
Saldo liquide middelen 31 december	540	770

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds (SNP) is een rechtspersoon naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Groningen. Het pensioenfonds stelt zich ten doel de pensioenovereenkomsten uit te voeren die de werknemers in dienst van Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V. (BAT Niemeijer) met hun werkgever vóór 1 januari 2010 zijn aangegaan. Deze overeenkomsten omvatten een toezegging omtrent ouderdoms-, overbruggings-, partner- en wezenpensioen, alsmede een voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en Titel 9 Boek 2 BW toegepast, met inachtneming van artikel 146 van de Pensioenwet.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien

de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd, Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

Waardering

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de kostprijs, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Voor kortlopende vorderingen en schulden wordt de kostprijs geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Beleggingen

Vastgoedbeleggingen

De beleggingen in direct vastgoed zijn gewaardeerd op actuele waarde, zijnde de taxatiewaarde. De beurs genoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet beurs genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Aandelen

De beurs genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet beurs genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De beurs genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet beurs genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor participaties in hypotheekfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters, zijnde de risicovrije rente op basis van de EONIA-curve. In het verleden gold als disconteringsvoet de EURIBOR-curve. RJ610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid. Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties conform RJ 610.208. Conform RJ 610.208 mogen overige vorderingen en schulden inzake vastgoedbeleggingen, aandelen en vastrentende waarden betreffende te vorderen respectievelijk te betalen posities of tijdelijke banksaldi in verband met beleggingstransacties onder de beleggingsrubrieken vastgoedbeleggingen, aandelen en vastrentende waarden worden geclassificeerd indien deze door het pensioenfonds niet kunnen worden aangewend voor andere doelen dan beleggingstransacties.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Overige schulden en overlopende passiva

Schulden worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en

de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

Schattingwijzigingen

In 2014 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2014, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2014 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2014 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 0,4% als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad € 798.000,- in 2014 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Daarnaast heeft het fonds ultimo 2014 de kostenvoorziening aangepast van een opslag van 2% naar een opslag van 5,1% op de netto technische voorziening. Dit is in 2014 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2014 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 3,0% als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad € 6.076.000,- in 2014 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Per saldo is de voorziening in 2014 verhoogd met € 5.278.000,- als gevolg van bovengenoemde schattingswijzigingen.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Sterfte

Prognosetafel AG2014.

Deze tafels worden toegepast rekening houdend met een, op basis van CBS-cijfers afgeleide, leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte op basis van inkomen.

Rekenrente

De rentetermijnstructuur conform publicatie door DNB. Voor Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds is de rekenrente ultimo 2014 gelijk aan 1,80% (2013: 2,67%).

Partnerfrequenties

Voor de gepensioneerden wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat. Voor de deelnemers en gewezen deelnemers wordt het systeem onbepaalde man/vrouw gehanteerd.

Leeftijdsverschil

Uitgangspunt is dat de vrouw drie jaar jonger is dan de man.

Kosten

Ter dekking van toekomstige kosten wordt een opslag gehanteerd van 5,1% (2013: 2,0%) van de netto voorziening. Jaarlijks zal hierdoor 5,1% van de pensioenuitkeringen voor dekking van excassokosten beschikbaar komen.

Arbeidsongeschiktheid

Bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid wordt (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling verleend.

Wezenpensioen

De koopsomlasten voor niet-ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op respectievelijk 3,2% en 1,6% van het verzekerde bedrag voor mannelijke en vrouwelijke deelnemers. Tot de pensioendatum wordt voor niet-ingegaan wezenpensioen een voorziening gevormd ter hoogte van respectievelijk 3,2% en 1,6% van de (fictieve) voorziening voor ingegaan tijdelijk ouderdompensioen tot de pensioendatum voor mannelijke en vrouwelijke deelnemers. Na de pensioendatum wordt aangenomen dat er geen kinderen meer zullen zijn die aanspraak op wezenpensioen zullen hebben.

Overige technische voorzieningen

Voorziening voor eenmalige uitkering bij overlijden

Bij overlijden van een gepensioneerde wordt aan de partner of, als er geen partner is, de kinderen, eenmalig een uitkering verstrekt ter hoogte van een kwart van het ouderdompensioen per jaar. Deze voorziening wordt vastgesteld conform de actuariële grondslagen van het fonds. Vanaf 2014 is deze voorziening opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Resultaatbepaling

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. Dividenden op beleggingen worden als opbrengst verantwoord op het tijdstip dat de koers van het desbetreffende fonds ex-dividend noteert. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, commodities, obligaties en leningen op schuldbekentenissen;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties;
- alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden zowel de interne als externe beheer- en administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen. Aan- en verkoopkosten van beleggingen worden opgenomen in de kostprijs respectievelijk in mindering gebracht op de verkoopopbrengst van de betreffende beleggingen.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Intresttoevoeging

De intresttoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar. Onder het FTK is de intresttoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB-rentetermijnstructuur primo 2014 is deze rente gelijk aan 0,379% (2013: 0,351%).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoerings- en administratiekosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten met Nationale Nederlanden, waardoor het overlijdensrisico en de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemers in het fonds op kapitaalbasis zijn herverzekerd.

Premies herverzekering

Herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Uitkeringen uit herverzekering

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden als actief verantwoord op het moment dat de onderhavige verzekerde gebeurtenis zich voordoet. De waardering van de vordering is gelijk aan het verzekerde risicokapitaal voor de onderhavige verzekerde.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2013		Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2014
	Herallocatie						
Vastgoedbeleggingen							
Vastgoed beleggingsfondsen	3.828	0	0	-528	3	-38	3.265
Aandelen							
Aandelen beleggingsfondsen	54.353	0	4.208	-4.800	221	8.672	62.654
Vastrentende waarden							
Obligaties en andere vastrentende waarden	124.226	0	23.638	-24.325	199	13.251	136.989
Derivaten							
Valutaderivaten	570	996	1.630	0	-2.123	-787	286
Rentederivaten	5.644	-2.155	3.000	-4.087	528	14.928	17.858
	6.214	-1.159	4.630	-4.087	-1.595	14.141	18.144
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	188.621	-1.159	32.476	-33.740	-1.172	36.026	221.052
Derivaten (passiva zijde)							
Valutaderivaten	-76	-996					-1.072
Rentederivaten	-2.422	2.155					-267
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds passiva zijde	-2.498	1.159	0	0	0	0	-1.339
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	186.123	0	32.476	-33.740	-1.172	36.026	219.713
Lopende intrest vastrentende waarden	1.956						1.911
Lopende intrest derivaten	608						504
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	281						158
Schulden aan depotbanken	-2						0
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds, incl. lopende intrest en liquide middelen	188.966						222.286

Categorie (indeling categorie is op basis van "look through")¹⁾	Stand ultimo 2014	Lopende intrest	Liquide middelen	Toe-passing Look Through	Stand risico-paragraaf
Vastgoedbeleggingen	3.265	0	0	0	3.265
Aandelen	62.654	0	0	-1.232	61.422
Vastrentende waarden	136.989	1.911	0	-1.047	137.853
Derivaten	16.805	504	0	-150	17.159
Overige	0	0	158	2.429	2.587
	219.713	2.415	158	0	222.286

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: De waardering is gebaseerd op genoteerde marktprijzen.

Level 2: De waardering is een afgeleide berekening van een marktnotering of een onafhankelijke taxatie.

Level 3: De waardering is gebaseerd op een netto-contante-waardeberekening of een intern gehanteerd waarderingmodel.

Categorie (indeling categorie is op basis van "look through")	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2014
Vastgoedbeleggingen	0	3.265	0	3.265
Aandelen	61.422	0	0	61.422
Vastrentende waarden	137.853	0	0	137.853
Derivaten	0	-1.569	18.728	17.159
Overige	2.587	0	0	2.587
Totaal belegd vermogen	201.862	1.696	18.728	222.286

Categorie (indeling categorie is op basis van "look through")	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2013
Vastgoedbeleggingen	0	3.828	0	3.828
Aandelen	53.762	0	0	53.762
Vastrentende waarden	125.110	0	0	125.110
Derivaten	0	4.299	0	4.299
Overige	1.696	0	271	1.967
Totaal belegd vermogen	180.568	8.127	271	188.966

1) Bij toepassing van het look-through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden onderliggende beleggingen toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

	2014		2013	
[2] Vorderingen en overlopende activa				
Vorderingen op aangesloten ondernemingen	19		0	
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	1		0	
Overige vorderingen en overlopende activa	199		0	
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend				
– Vastrentende waarden	1.911		1.956	
– Derivaten	504		608	
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	2.415		2.564	
Totaal vorderingen en overlopende activa	2.634		2.564	
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.				
[3] Liquide middelen				
Depotbanken	158		281	
ING Bank N.V.	382		489	
	540		770	
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.				
Passiva				
[4] Stichtingskapitaal en reserves				
Stichtingskapitaal	0		0	
Algemene reserve				
Stand per 1 januari	16.104		6.660	
Saldobestemming boekjaar	1.085		9.444	
Stand per 31 december	17.189		16.104	
Totaal eigen vermogen	17.189		16.104	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	8.315	104,1%	6.991	104,1%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	21.927	110,7%	19.280	111,2%
De dekkingsgraad is		108,4%		109,3%

2014

2013

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

De berekening is als volgt:

$$(17.189 + 205.134) / 205.134 \times 100\% = 108,4\%$$

Per 31 december 2008 voldeed het fonds niet aan de wettelijke normen met betrekking tot het vereist eigen vermogen. Door het bestuur is hiervan melding gemaakt bij de toezichthouder DNB en er is een korte- en lange termijnherstelplan ingediend. Hieruit blijkt dat het bestuur verwacht dat, gegeven de uitgangspunten, binnen de gestelde termijn van 15 jaren wordt voldaan aan de eisen van het vereist eigen vermogen.

De te treffen maatregel ter voorkoming van verdere achteruitgang van de financiële positie van het fonds betreft het achterwege laten van de indexatie van de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen voor de duur van drie jaren. Tevens heeft overleg plaatsgevonden tussen bestuur en werkgever over de werkgeversstorting. Dit heeft erin geresulteerd dat de werkgever in juli 2009 een eerste storting van € 5 miljoen in het fonds heeft gedaan, gevolgd door jaarlijkse stortingen van € 1,25 miljoen in de periode 2010-2013.

Voor meer informatie wordt verwezen naar pagina 14 "Herstelplan".

	2014	2013
Technische voorzieningen		
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	171.147	178.494
Overboeking van Overige technische voorzieningen	1.265	0
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
– Wijziging rentecurve	30.497	-4.637
– Benodigde intresttoevoeging	647	624
– Toevoeging pensioenopbouw	2.734	3.373
– Overgenomen pensioenverplichtingen	0	1
– Overgedragen pensioenverplichtingen	-49	-263
– Toename voorziening toekomstige kosten	54	64
– Vrijval excassokosten	-133	-132
– Uitkeringen	-6.658	-6.569
– Actuarieel resultaat op sterfte	599	-133
– Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	0	145
– Actuarieel resultaat op mutaties	-247	184
– Toeslagverlening pensioentrekkenden	0	0
– Toeslagverlening slapers	0	0
– Toeslagverlening actieven	0	0
– Overige wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	5.278	0
– Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	0	-4
Stand per 31 december	205.134	171.147
[6] Overige technische voorzieningen		
<i>Voorziening voor eenmalige uitkering bij overlijden</i>		
Stand per 1 januari	1.265	1.303
Overboeking naar Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	-1.265	0
Mutatie via staat van baten en lasten	0	-38
Stand per 31 december	0	1.265
Totaal technische voorzieningen	205.134	172.412

De technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen zijn als volgt opgebouwd:

- Actieve deelnemers
- Gewezen deelnemers
- Pensioengerechtigden
- Overig (overlijdensuitkering)

	2014	2013
	63.939	48.024
	43.491	33.390
	97.704	89.733
	0	1.265
	205.134	172.412
[7] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	1.339	2.498
Schulden aan depotbanken	0	2
Schulden aan aangesloten ondernemingen	0	8
Verzekeringsmaatschappijen:		
- NN inzake cumulatief aandeel technisch resultaat	-52	-62
- NN inzake premie herverzekering	209	199
Belastingen en sociale premies	147	151
Schulden inzake kosten van vermogensbeheer	204	549
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	50	91
Vooruit ontvangen bedragen volgend boekjaar	6	3
	1.903	3.439

Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders tezamen bedraagt € 0 (2013: € 0).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2014 had Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds geen personeelsleden in dienst.

Baten en lasten	2014	2013
[8] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	97	79
Aandelen	8	5
Vastrentende waarden	2.782	3.054
Derivaten	688	745
Subtotaal	3.575	3.883
Banken	-1	-1
Intrest bij waardeoverdrachten	0	-2
Overige	-13	-3
Totaal directe beleggingsopbrengsten	3.561	3.877
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	3	-3
Aandelen	221	986
Vastrentende waarden	199	-906
Derivaten	-1.595	1.257
	-1.172	1.334

	2014	2013
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	-38	-321
Aandelen	8.672	8.802
Vastrentende waarden	13.251	-5.120
Derivaten	14.141	-4.041
	36.026	-680
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	34.854	654
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon		
– Aandelen	-59	-23
– Vastrentende waarden	-210	-265
– Overige	-175	-173
Rebate fees		
– Aandelen	41	79
– Vastrentende waarden	48	56
Overige		
Bewaarloon	-23	-24
	-378	-350
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	38.037	4.181
[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers	2.663	3.460
Pensioenpremie werknemers	661	538
Extra storting BAT Niemeijer i.v.m. kostendekkende premie	57	83
	3.381	4.081
Totaal feitelijke premie	3.381	4.081
Extra storting BAT Niemeijer herstellpremie	0	1.250
	3.381	5.331
Totaal premie incl. extra storting	3.381	5.331
Inkoopsommen	14	16
Bijdrage FVP regeling	30	107
	3.425	5.454
De premiebijdragen (exclusief extra storting BAT Niemeijer herstellpremie) van werkgevers en werknemers bedragen in totaal circa 22,2% (2013 26,9%) van de salarissom. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		

	2014	2013
Kostendeekkende premie	3.873	4.325
Gedempte kostendeekkende premie	3.381	3.353
Premie met bijdrage aan herstel	n.v.t.	4.081
Feitelijke premie	3.381	4.081
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.945	3.481
– Opslag in stand houden vereist vermogen	330	383
– Opslag voor uitvoeringskosten	598	461
	3.873	4.325
Hierbij is de opslag voor het bereiken c.q. in stand houden van het vereist eigen vermogen op 1 januari 2014 vastgesteld op 11,2% (op basis van de feitelijke beleggingsmix). De opslag voor uitvoeringskosten is gelijk aan de directe kosten minus hetgeen beschikbaar is door de vrijval van excassokosten over de uitkeringen.		
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.503	2.605
– Opslag in stand houden vereist vermogen	280	287
– Opslag voor uitvoeringskosten	598	461
	3.381	3.353
Conform de abtn is de gedempte kostendeekkende premie vastgesteld op basis van een gedempte rentevoet. Deze rentevoet is vastgesteld als een 10-jaars gemiddelde van de 15-jaars marktrente; voor 2014 bedraagt deze rentevoet 3,67%. In de toetsing is uitgegaan van de gedempte kostendeekkende premie op basis van de grondslagen zoals deze golden per 31 december 2013. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt 3.381. De feitelijk betaalde premie is gelijk aan de gedempte kostendeekkende premie.		
De premie met bijdrage aan herstel is als volgt samensteld:		
– Actuarieel benodigd	n.v.t.	3.481
– Opslag in stand houden minimaal vereist vermogen	n.v.t.	139
– Opslag voor uitvoeringskosten	n.v.t.	461
	n.v.t.	4.081
Ultimo 2012 bevond het fonds zich in een dekkingstekort. Derhalve moest de premie in 2013 bijdragen aan herstel. Aangezien er ultimo 2013 geen sprake meer is van een dekkingstekort is de premie met bijdrage aan herstel voor 2014 niet meer van toepassing.		

	2014	2013
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	0
Overgedragen pensioenverplichtingen	-54	-246
	-54	-246
[11] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-5.330	-5.191
Partnerpensioen	-1.172	-1.183
Wezenpensioen	-3	-6
Prepensioen	-130	-114
Subtotaal	-6.635	-6.494
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-7	-28
Overlijdensuitkeringen	-15	-4
Overige uitkeringen	-2	-3
Subtotaal	-24	-35
Totaal pensioenuitkeringen	-6.659	-6.529
[12] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Wijziging rentecurve	-30.497	4.637
Benodigde inresttoevoeging	-647	-624
Toevoeging pensioenopbouw	-2.734	-3.373
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	-1
Overgedragen pensioenverplichtingen	49	263
Toename voorziening toekomstige kosten	-54	-64
Vrijval excassokosten	133	132
Uitkeringen	6.658	6.569
Actuarieel resultaat op sterfte	-599	133
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	0	-145
Actuarieel resultaat op mutaties	247	-184
Toeslagverlening pensioentrekkenden	0	0
Toeslagverlening slapers	0	0
Toeslagverlening actieven	0	0
Overige wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	-5.278	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	0	4
	-32.722	7.347

	2014	2013
[13] Mutatie overige technische voorzieningen		
Voorziening voor eenmalige uitkering bij overlijden	0	38
[14] Herverzekering		
Premies herverzekering	-201	-199
Winstdeling herverzekering	-10	-8
	-211	-207
[15] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-562 ¹⁾	-390 ¹⁾
Onafhankelijke accountant: controle van de jaarrekening	-25	-22
Actuaris	-113	-85
Opleidingskosten	-6	-28
Kosten toezicht (visitatiecommissie)	0	-15
Contributies en bijdragen	-19	-20
Advieskosten	0	-26
Overige kosten	-6	-7
	-731	-593
[16] Overige baten en lasten	0	-1
Saldo van baten en lasten	1.085	9.444

1) Inclusief implementatiekosten: 2014: 160 (2013: 30).

Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten

	2014	2013
Beleggingsopbrengsten	6.893	8.236
Premies	-162	1.357
Waardeoverdrachten	-5	16
Kosten	0	0
Uitkeringen	-1	36
Sterfte	-609	87
Arbeidsongeschiktheid	0	-107
Reguliere mutaties	247	-176
Toeslagverlening	0	0
Overige mutaties technische voorzieningen	-5.278	-4
Overige oorzaken	0	-1
	1.085	9.444

Risicoparaagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het Vereist Eigen Vermogen in het Actuariel rapport is de risicoparaagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe).

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het Pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen.

Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het Vereist Eigen Vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling en de evaluatie van het herstelplan van het fonds. Het Eigen vermogen van het Pensioenfonds is per 31 december 2014 groter dan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen, maar kleiner dan het Vereist Eigen Vermogen volgens het standaardmodel, waardoor het Pensioenfonds in een reservetekort verkeert.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Naast de standaard risicocomponenten (S-componenten) is in de bepaling van het Vereist Eigen Vermogen ook rekening gehouden met de volgende additionele risicocomponenten: leverage-risico en liquiditeitsrisico (voornoemde risico's worden verwerkt binnen de berekeningen van de S2 middels een extra verzwaaring van de buffer) en concentratierisico (S8). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van het maximum van de feitelijke en strategische beleggingsmix (2014: feitelijk 110,7%; 2013: feitelijk 111,2%).

	2014		2013	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	3.436	0,9	3.668	1,2
Zakelijke waarden risico (S2)	17.091	7,2	15.309	7,9
Valutarisico (S3)	6.325	0,9	4.123	0,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	2.773	0,2	1.999	0,1
Verzekeringstechnisch risico (S6)	5.787	0,7	4.781	0,7
Concentratierisico (S8)	6.180	0,8	5.072	0,8
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Diversificatie-effect	-19.665		-15.672	
Vereist Eigen Vermogen	21.927	10,7	19.280	11,2
Aanwezige dekkingsgraad		108,4		109,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1		104,1
Vereiste dekkingsgraad		110,7		111,2

De dekingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het Pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het Pensioenfonds, afgenomen van 109,3% (2013) tot 108,4% (2014).

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten): 16,1 (2013: 9,7)

Duratie van de pensioenverplichtingen: 15,5 (2013: 14,1)

Ten opzichte van vorig jaar stijgt de duratie van de vastrentende waarden inclusief rentederivaten aanzienlijk. Dit komt niet zozeer door een ander afdekkingsbeleid van het pensioenfonds maar door een andere berekeningssystematiek. Vorig boekjaar werd er anders omgegaan met de weging van de derivaten bij de totstandkoming van de duratie. De berekeningswijze van de 16,1 zoals getoond in boekjaar 2014, is in lijn met de handreiking die DNB hieromtrent heeft gedaan voor de berekening van de duratie in de DNB staten vanaf 2015.

Voor de vaststelling van het renterisico bij het Vereist Eigen Vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. De rentegevoelige beleggingen betreffen vastrentende waarden en (producten met) rentederivaten. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

Het bestuur heeft ervoor gekozen om strategisch 70% van het renterisico van de voorziening pensioenverplichtingen af te dekken. Hierbij wordt gekeken naar de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen voor de swapcurve. Ten behoeve van het vaststellen van de dekingsgraad wordt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De vastrentende waarden worden gewaardeerd op de swapcurve. Het (verplicht) hanteren van twee verschillende rentecurves kan gevolgen hebben voor de hoogte van de renteafdekking; een effect op de ene rentecurve kan namelijk een ander effect op de andere rentecurve tot gevolg hebben. De feitelijke afdekking o.b.v. de berekening van het renterisico binnen het vereist eigen vermogen bedraagt ultimo 2014 73,5%.

De afdekking van het renterisico op basis van de feitelijke beleggingsmix en op basis van de strategische beleggingsmix is in onderstaande tabel opgenomen.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	12.976		12.976	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	9.540		11.304	
Renterisico	3.436	0,9	1.672	0,4
Afdeckingspercentage (B/A)		73,5		87,1

Derivaten

Het renterisico is afgedekt door middel van renteswaps. De afloopdata variëren van 19 januari 2015 tot 13 juni 2063 met een contractwaarde van € 214 miljoen en een marktwaarde van € 18,1 miljoen. Hiervoor zijn contracten (ISDA's) afgesloten met een aantal tegenpartijen (Credit Suisse, Royal Bank of Scotland en Barclays). Er is onderpand (collateral) uitgewisseld om het tegenpartijrisico te reduceren. Als onderpand zijn staatsobligaties ontvangen met een waarde van € 19,0 miljoen. Bovendien zijn staatsobligaties als onderpand gegeven met een waarde van € 1,0 miljoen. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 11,0 naar 16,1 jaar.

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdeckingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 70% van het renterisico van haar verplichtingen af. Hierbij wordt gekeken naar de rentegevoeligheid van de verplichtingen op basis van de swapcurve.

Hoogte buffer

Op basis van de Vereist Eigen Vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 3.436 (0,9%) en voor het strategisch renterisico 1.672 (0,4%) ultimo 2014.

Zakelijke waarden risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën van markten en beleggingen. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen categorieën getoond:

	2014		2013	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	53.293	86,8	47.165	87,7
Opkomende markten (Emerging markets)	8.129	13,2	6.597	12,3
	61.422	100,0	53.762	100,0

Derivaten

Het zakelijke waarden risico wordt niet afgedekt.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Deze standaardschokken zijn verder opgehoogd om zodoende rekening te houden met de volgende additionele risicocomponenten: leverage-risico en liquiditeitsrisico. Leverage is het gebruik van geleend geld (vreemd vermogen) om winstmogelijkheden te verhogen. Financiering van vreemd vermogen komt voor binnen de vastgoedportefeuille van het fonds. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 17.091 (7,2%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 15.965 (6,5%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Feitelijk wordt alleen het valutarisico van de US-dollar, het Engelse pond en de Japanse yen van de beleggingen in aandelen gedeeltelijk afgedekt. Op basis van de ALM-studie is besloten om de afdekking van genoemde valuta te verhogen naar 100%.

Deze beleidswijziging zal stapsgewijs geïmplementeerd worden. De eerste stap naar een afdekking van 75% is begin 2013 uitgevoerd. Dit beleid is vervolgens gecontinueerd. Hiertoe zijn valutatermijncontracten op de Amerikaanse Dollar, Japanse Yen en Britse Pond in de portefeuille opgenomen. Het totale valutarisico van de niet-euro beleggingen is voor 52,2% afgedekt. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via valutatermijncontracten.

Vastgoedbeleggingen

De beleggingen in vastgoedbeleggingen luiden alle in Euro.

	2014		2013	
	€	%	€	%
Aandelen				
<i>Aandelen naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	8.561	14,0	7.508	14,0
Amerikaanse dollar	28.280	46,0	26.116	48,5
Britse pound sterling	5.857	9,5	4.782	8,9
Japanezen yen	6.431	10,5	5.200	9,7
Overige	12.293	20,0	10.156	18,9
	61.422	100,0	53.762	100,0
<i>Aandelen naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	39.330	64,0	34.058	63,4
Amerikaanse dollar	7.184	11,7	7.044	13,1
Britse pound sterling	1.026	1,7	1.200	2,2
Japanezen yen	1.589	2,6	1.304	2,4
Overige	12.293	20,0	10.156	18,9
	61.422	100,0	53.762	100,0
Vastrentende waarden ¹⁾				
<i>Vastrentende waarden naar valuta voor afdekking met derivaten ²⁾</i>				
Euro	131.183	95,2	120.961	96,7
Amerikaanse dollar	4.116	3,0	83	0,1
Britse pound sterling	163	0,1	0	0,0
Japanezen yen	2	0,0	0	0,0
Overige valuta	2.389	1,7	4.066	3,2
	137.853	100,0	125.110	100,0

1) De niet-euro beleggingen hebben betrekking op Emerging Market Debt local currency (Stone Harbor).

2) In bovenstaande tabel zijn de High Yield beleggingsfondsen, waarbij de valuta-afdekking binnen de beleggingsfondsen zelf plaatsvindt, meegenomen onder Euro.

	2014		2013	
	€	%	€	%
<i>Vastrentende waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	131.183	95,2	120.961	96,7
Amerikaanse dollar	4.116	3,0	83	0,1
Britse pound sterling	163	0,1	0	0,0
Japanse yen	2	0,0	0	0,0
Overige valuta	2.389	1,7	4.066	3,2
	137.853	100,0	125.110	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2014:

in miljoenen euro	aankoop transacties	verkoop transacties	resultaat	uiterlijke einddatum
US dollar	20.119	-21.097	-978	20 jan 2015
Japanse yen	5.118	-4.843	275	20 jan 2015
Britse pound sterling	4.746	-4.831	-85	20 jan 2015
	29.983	-30.771	-788	

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2014 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag 788 hoger uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van -788).

Voor de US-dollar, het Engelse pond en de Japanse yen geldt een strategische afdekking van 75% van de aandelen. Per eind 2014 komt dit neer op een valuta-afdekking van 49,2% van de niet-euro beleggingen.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 6.325 (0,9%) en voor het strategisch valuta risico 5.504 (0,7%).

Grondstoffenrisico

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 30%. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Voor de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt bij de vaststelling van het kredietrisico uitgegaan van de vigerende kasstroommethodiek. Hierbij wordt alleen rekening gehouden met een buffer voor kredietrisico wanneer een positieve spread resulteert voor het betreffende rentegevoelige beleggingsproduct. Bij de balanspost vastrentende waarden is een nadere toelichting opgenomen waaruit de verdeling van de portefeuille blijkt.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 4,10%. Een andere indicator voor het aanwezige kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille van het fonds is de rating afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geïnclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd.

	2014		2013	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	32.545	23,6	36.508	29,2
AA	69.486	50,4	55.398	44,3
A	8.363	6,1	8.814	7,0
BBB	15.895	11,5	13.216	10,6
Lager dan BBB	10.502	7,6	10.504	8,4
Geen rating	1.062	0,8	670	0,5
	137.853	100,0	125.110	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	952	0,7	4.437	3,5
Resterende looptijd >= 1 en < 5 jaar	46.358	33,6	43.651	34,9
Resterende looptijd >= 5 jaar	90.543	65,7	77.022	61,6
	137.853	100,0	125.110	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd voor de rentegevoelige beleggingen die een creditspread groter dan 0% hebben. De creditspread wordt bepaald op basis van de rentegevoelige kasstromen van het fonds. Afgaande op de hierboven genoemde creditspread resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 2.773 (0,2%) en voor het strategisch kredietrisico van 3.213 (0,2%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Het fonds heeft een risicoverzekering voor het overlijdensrisico en een premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid afgesloten bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 5.787 (0,7%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 5.787 (0,8%).

Liquiditeitsrisico

Een pensioenfonds kan het risico lopen dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen. Daarnaast is er ook sprake van een liquiditeitsrisico als een lange periode vooraf gaat aan de volledige verkoop van een beleggingsobject. Dit beleggingsobject is dan illiquide. Beleggingen in (niet-beursgenoteerd) vastgoed en in hedge funds worden vaak als illiquide betiteld.

Voor de belangen in niet-beursgenoteerd vastgoed wordt rekening gehouden met een liquiditeitsrisico in de berekening van het Vereist Eigen Vermogen. Voor deze belegging is eveneens rekening gehouden met een extra verzwaring uit hoofde van leverage. Omdat DNB (nog) geen rekenvoorschriften heeft voor de berekening van het liquiditeitsrisico (S7) en dit risico alleen van toepassing is bij de aandelen, is het zakelijke waarden risico (S2) verhoogd middels een extra verzwaring van de buffer.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Bij de berekening van het concentratierisico is rekening gehouden met een extra buffer voor de obligatiebeleggingen in Nederland, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Finland en België.

	2014		2013	
	€	%	€	%
Vastgoedbeleggingen				
<i>Verdeling vastgoedbeleggingen per regio:</i>				
Europa	3.265	100,0	3.828	100,0
<i>Grote posten: vastgoedbeleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal</i>				
ING real estate eurosiris fund	3.265	1,5	3.828	2,0
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa	18.359	29,9	15.498	28,8
Noord-Amerika	28.140	45,8	26.169	48,7
Azië	6.424	10,5	5.214	9,7
Oceanië	378	0,6	284	0,5
Opkomende markten (Emerging markets)	8.061	13,1	6.597	12,3
Overige	60	0,1	0	0,0
	61.422	100,0	53.762	100,0
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Duurzame consumentengoederen	8.922	14,5	7.859	14,6
Niet-duurzame consumentengoederen	5.655	9,2	5.123	9,5
Energie	4.308	7,0	4.583	8,5
Financiële instellingen	13.913	22,7	11.504	21,4
Gezondheidszorg	7.151	11,6	5.116	9,5
Industrie	6.501	10,6	5.468	10,2
Informatie technologie	8.816	14,4	7.290	13,6
Basismaterialen	2.761	4,5	3.138	5,8
Telecommunicatie	1.803	2,9	2.561	4,8
Nutsbedrijven	1.292	2,1	1.017	1,9
Overig	300	0,5	103	0,2
	61.422	100,0	53.762	100,0

	2014		2013	
	€	%	€	%
<i>Grote posten: aandelen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal</i>				
Blackrock msci US Index fund b	14.098	6,3	13.440	7,1
ING multimanager north america eq fund	13.083	5,8	12.971	6,8
ING multimanager europe equity fund	9.372	4,2	7.722	4,1
Blackrock msci europe index fund b	9.671	4,3	7.548	4,0
Blackrock msci japan index fund b	6.433	2,9	5.194	2,7
Robeco emerging stars zeur	4.296	1,9	3.795	2,0
Op basis van de "Look-Through" methode zijn er geen grote posten.				
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	115.444	83,7	109.438	87,5
Noord-Amerika	9.350	6,8	10.349	8,3
Azië	70	0,1	42	0,0
Oceanië	846	0,6	742	0,6
Opkomende markten (Emerging markets)	11.508	8,3	4.066	3,2
Overige	635	0,5	473	0,4
	137.853	100,0	125.110	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden per soort:</i>				
Staatsobligaties, niet index-linked	111.359	80,8	97.821	78,2
Staatsobligaties, index-linked	392	0,3	204	0,2
Hypothecaire leningen	0	0,0	0	0,0
Bedrijfsobligaties/Credits	26.102	18,9	27.085	21,6
	137.853	100,0	125.110	100,0

	2014		2013	
	€	%	€	%
<i>Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal</i>				
Staatsobligaties Nederland	27.199	12,1	23.933	12,6
Staatsobligaties Duitsland	28.871	12,9	21.806	11,5
Staatsobligaties Frankrijk	14.001	6,2	12.645	6,7
Staatsobligaties Oostenrijk	10.027	4,5	6.616	3,5
Standard life-pan Eueoan Corporate Bond fund	9.406	4,2	10.583	5,6
Morgan Stanley Euoepan Corporate Bond ex financials fund	8.764	3,9	8.596	4,5
Staatsobligaties Finland	6.441	2,9	7.737	4,1
Stone Harbor emerging markets local currency debt fund	6.184	2,8	4.637	2,4
Staatsobligaties België	5.376	2,4	6.125	3,2
Nordea US High yield Bond fund	0	0,0	4.425	2,3
Neuberger High yield Bond fund	0	0,0	4.351	2,3

Er zijn geen discretionaire beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) becijferd voor de grootste concentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille. Het betreffen hier landenconcentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille die meer dan 2% van de totale marktwaarde in beslag nemen. De buffer voor het feitelijk concentratierisico bedraagt 6.180 (0,8%) en voor het strategisch concentratierisico risico 7.022 (1,2%).

Actief beheer risico

Actief beheer risico treedt op wanneer beleggingsmanagers afwijken van de strategisch gedefinieerde benchmarks. Actief beheer risico wordt in beginsel alleen becijferd voor de aandelenportefeuille en wordt gemeten aan de hand van de tracking error en de TER. De tracking error geeft aan in hoeverre de beleggingsrendementen van de daadwerkelijke aandelenportefeuille afwijken van de strategisch gedefinieerde benchmark. TER staat voor total expense ratio en geeft onder meer de kosten weer die de beleggingsmanagers hebben gemaakt voor het voeren van hun (actief) beleid.

Om de operationele lasten en kosten te beperken wordt voor aandelenbelangen met een tracking error lager dan 1% geen actief beheer risico becijferd. De aandelenportefeuille van het pensioenfonds kent een tracking error van 0,85%. Op basis van deze tracking error wordt geen buffer voor actief beheer risico becijferd.

Groningen, 19 juni 2015

W.J.L. Smerk

Y. Faber

R. Viring

E. Tammens

M.O.R. van Klinken

G.C. van der Veen

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Gevolgen nieuwe FTK voor Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds

Voor het fonds bedraagt de beleidsdekkingsgraad 111,4% ultimo 2014. Ten opzichte van de actuele dekkingsgraad van 108,4% eind 2014 ligt de beleidsdekkingsgraad 3%-punt hoger. Het feit dat de beleidsdekkingsgraad boven de dekkingsgraad ligt, is het gevolg van de gedaalde rente in 2014 en het gevolg van de wijziging van de kostenvoorziening ultimo 2014. In de beleidsdekkingsgraad komt deze wijziging slechts voor een twaalfde deel tot uiting.

Vanaf 1 januari 2015 is de driemaandsmiddeling uit de DNB-rentetermijnstructuur vervallen. De toegroei naar de UFR van 4,2% na looptijd 20 blijft (voorlopig) behouden. Op basis van deze gewijzigde rentetermijnstructuur is de dekkingsgraad 104,4% eind 2014. Deze dekkingsgraad ligt aanzienlijk lager doordat de actuele rente per 31 december 2014 fors lager is dan de gemiddelde rente over de laatste drie maanden van 2014.

Op basis van de nieuwe rekenregels stijgt de vereiste dekkingsgraad onder het nieuwe FTK op basis van het feitelijk beleggingsbeleid van 110,7% naar 113,7%. De vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid stijgt van 109,8% naar 112,8%. Hierbij is rekening gehouden met de gewijzigde DNB-rentetermijnstructuur (dus exclusief driemaandsmiddeling) zoals die vanaf 1 januari 2015 geldt.

De volgende tabellen geven een vergelijking tussen het feitelijk en strategisch vereist eigen vermogen op basis van het oude en het nieuwe FTK. Het vereist eigen vermogen onder het nieuwe FTK is leidend voor het oordeel of het pensioenfonds begin 2015 in een situatie van herstel verkeert. Bij de berekeningen van het vereist eigen vermogen is rekening gehouden met additionele risico's voor liquiditeitsrisico en leverage die door middel van een verzwaarde S2-buffer zijn verwerkt.

Vergelijking van het vereist eigen vermogen op basis van het strategisch beleggingsbeleid:

	2014		nFTK 2014	
Renterisico (S1):	1.672	0,4%	2.336	0,5%
Zakelijkewaardenrisico (S2):	15.965	6,5%	19.729	8,2%
Valutarisico (S3):	5.504	0,7%	4.974	0,4%
Grondstoffenrisico (S4):	0	0,0%	0	0,0%
Kredietrisico (S5):	3.213	0,2%	7.286	2,2%
Verzekeringstechnisch risico (S6):	5.787	0,8%	6.009	0,6%
Concentratierisico (S8):	7.022	1,2%	7.489	0,9%
Actief beheer Risico (S10)	0	0,0%	0	0,0%
Diversificatie	-18.997		-20.488	
Vereist eigen vermogen	20.166	9,8%	27.335	12,8%

Vergelijking van het vereist eigen vermogen op basis van het feitelijk beleggingsbeleid.

	2014		nFTK 2014	
Renterisico (S1):	3.436	0,9%	4.237	1,0%
Zakelijkewaardenrisico (S2):	17.091	7,2%	21.428	8,9%
Valutarisico (S3):	6.325	0,9%	6.422	0,7%
Grondstoffenrisico (S4):	0	0,0%	0	0,0%
Kredietrisico (S5):	2.773	0,2%	5.993	1,8%
Verzekeringstechnisch risico (S6):	5.787	0,7%	6.009	0,6%
Concentratierisico (S8):	6.180	0,8%	6.590	0,7%
Actief beheer Risico (S10)	0	0,0%	0	0,0%
Diversificatie	-19.665		-21.548	
Vereist eigen vermogen	21.927	10,7%	29.131	13,7%

Het vereist eigen vermogen stijgt met name door:

- De verzwaarde schokken die worden verondersteld voor het zakelijkewaardenrisico.
- Een stijging van het kredietrisico. Voorheen werd gerekend met een schok van 40% op de geldende creditspread. Nu dient als minimale schok 60 basispunten gehanteerd te worden. Deze schok loopt verder op naarmate de rating slechter dan AAA wordt. Uitgesloten van een kredietbuffer zijn Europese AAA beleggingen.
- De nieuw veronderstelde correlaties tussen S1 en S5, en S2 en S5 binnen de wortelformule van het vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad eind 2014 is 111,4%. De vereiste dekkingsgraad op basis van het nieuwe FTK is gelijk aan 113,7% en is vastgesteld als het maximum van enerzijds de vereiste dekkingsgraad op basis van het strategisch beleggingsbeleid en anderzijds de vereiste dekkingsgraad op basis van het feitelijk beleggingsbeleid. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad 2,3%-punt lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het fonds is daardoor begin 2015 in een situatie van reservetekort. Omdat dit per 31 maart 2015 nog het geval was, moet het fonds voor 1 juli een herstelplan indienen bij DNB.

De minimaal vereiste dekkingsgraad is voor het fonds gelijk aan 104,1%, de beleidsdekkingsgraad is 111,4% en de actuele dekkingsgraad is 104,4%, rekening houdend met de DNB-rentetermijnstructuur die vanaf 2015 gaat gelden.

De huidige beleidsdekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad zijn groter dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Er is dus geen sprake van een dekkingstekort.

Resultaatbestemming

Statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming.

Resultaat verdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2014 te muteren in de algemene reserve.

Uitvoering

De uitvoering van de pensioenregeling, de financiële administratie en de actuariële advieswerkzaamheden van het pensioenfonds zijn ondergebracht bij AZL N.V. te Heerlen. Het fiduciair vermogensbeheer is uitbesteed aan ING IM ICS te Den Haag. De controle van de jaarrekening is uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. te Rotterdam. De controle van de voorziening pensioenverplichtingen berust bij Sprekels & Verschuren te Amsterdam, certificerend actuaaris van het fonds.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds te Groningen is aan Sprenkels & Verschuren B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2014.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds. Mijn oordeel is gebaseerd op het Financieel Toetsingskader zoals dat op balansdatum van toepassing was.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132.

De vermogenspositie van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds is naar mijn mening niet voldoende, vanwege een beperkt reservetekort.

Amsterdam, 19 juni 2015

A.J.M. Jansen AAG
verbonden aan Sprenkels & Verschuren B.V.

Aan: het bestuur van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2014 van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds te Groningen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de staat van baten en lasten over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het stichtingskapitaal, de reserves en het saldo van baten en lasten getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het stichtingskapitaal en de reserves van Stichting Will Niemeijer Pensioenfonds per 31 december 2014 en van het saldo van baten en lasten over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 19 juni 2015

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door
drs. F.J. van Groenestein RA

Bijlagen

Aangesloten ondernemingen per 31 december

Koninklijke Theodorus Niemeijer B.V.